

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
KANTON SARAJEVO
Ministarstvo za odgoj i
obrazovanje

Босна и Херцеговина
Федерација Босне и Херцеговине
КАНТОН САРАЈЕВО
Министарство за одгој и
образовање

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina

CANTON SARAJEVO
Ministry for Education

INSTITUT ZA RAZVOJ
PREDUNIVERZITETSKOG
OBRAZOVANJA

KANTON SARAJEVO, BOSNA I HERCEGOVINA

ИНСТИТУТ ЗА РАЗВОЈ
ПРЕДУНИВЕРЗИТЕТСКОГ
ОБРАЗОВАЊА

КАНТОН САРАЈЕВО, БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

PRE-UNIVERSITY EDUCATION
INSTITUTE OF SARAJEVO CANTON
BOSNIA AND HERZEGOVINA

Muzička/glazbena kultura

**Nastavni plan i program
sa definisanim ishodima učenja**

SADRŽAJ

PK1 – Opis predmeta	2
PK2 – Ciljevi učenja i podučavanja	2
PK3 – Oblasna struktura predmetnog kurikuluma	3
PK4 – Odgojno-obrazovni ishodi	5
Osnovno obrazovanje.....	5
Godine učenja i podučavanja predmeta: 1	5
Godine učenja i podučavanja predmeta: 2	9
Godine učenja i podučavanja predmeta: 3	14
Godine učenja i podučavanja predmeta: 4	19
Godine učenja i podučavanja predmeta: 5	23
Godine učenja i podučavanja predmeta: 6	26
Godine učenja i podučavanja predmeta: 7	30
Godine učenja i podučavanja predmeta: 8	34
Godine učenja i podučavanja predmeta: 9	38
Srednje obrazovanje - Gimnazije.....	42
Godine učenja i podučavanja predmeta: 10	42
Srednje obrazovanje – Gimnazije izborna područja.....	47
Godine učenja i podučavanja predmeta: 10	47
Godine učenja i podučavanja predmeta: 11	51
Srednje obrazovanje – Srednje tehničke škole.....	56
Godine učenja i podučavanja predmeta: 10	56
Godine učenja i podučavanja predmeta: 11	60
PK5 – Učenje i podučavanje	65
Muzička/glazbena kultura - Učenje i podučavanje	65
1. Razvijanje kompetencije analitičkog slušanja muzike	65
2. Razvijanje kompetencije stvaralaštva i reprodukcije	65
3. Razvijanje muzičke pismenosti	66
4. Razvijanje umjetničke kreativnosti i kritičkog mišljenja	66
PK6 – Vrednovanje u predmetnom kurikulumu.....	67
Muzička/glazbena kultura – Vrednovanje i ocjenjivanje.....	67
Tehnike i indikatori kvalitete vrednovanja	67
Elementi vrednovanja po oblastima predmeta Muzička kultura	68
Zaključivanje ocjena	68
Profil i stručna sprema.....	69

PK1 – Opis predmeta

Nastavni predmet Muzička kultura doprinosi razvoju muzičkih sposobnosti učenika kao i estetskom odgoju i obrazovanju ličnosti. Aktivno učešće učenika u muzičkim aktivnostima stimuliše imaginaciju, kreativnost, doprinosi razvijanju i odgajanju interesa za lijepo i skladno te potiče na saradnju sa drugima kroz prihvatanje različitosti. Obrazovanje u području Muzičke kulture potiče istraživanje i razumijevanje sadašnjeg i prošlih vremena, različitih kultura, što doprinosi razumijevanju odnosa između umjetnosti i stvarnosti.

Također, nastavni predmet Muzička kultura omogućava izražavanje ideja, misli i stavova čime se kod učenika razvija kritičko i kreativno mišljenje. Kako muzika izaziva emocije, ali se sa muzikom i izražavaju emocije nastava iz Muzičke kulture predstavlja odličan prostor za razvoj emocionalnih vještina.

S obzirom da svaki učenik posjeduje određene kapacitete i potencijale za stvaranje i izvođenje muzičkih sadržaja, učenici će kao zainteresovani poznavaoци muzičke kulture aktivno učestvovati u muzičkom životu svoje sredine kao kompozitori, izvođači ili kao publika doprinoseći očuvanju, prenošenju, obnavljanju i širenju kulturnog naslijeđa.

Muzička kultura povezana je sa prirodno-matematičkim naukama jer je zvuk, kao osnovno izražajno sredstvo u muzici, fizički fenomen koji se matematički i fizikalno precizno definiše i objašnjava (razlomci, akustika, brojevi, mjerenje vremena, geometrijski oblici, simetrija itd.).

Također, važna je veza Muzičke kulture sa tjelesnom i zdravstvenom kulturom (ples, ritam, igra, savremeni trendovi vježbanja kao što su pilates, joga, aerobik), te predmetima iz područja tehnike i informatike (uređaji za proizvodnju zvuka, nosači zvuka, obrada audio zapisa), geografijom i historijom kao društvenim naukama (geografsko područje nastanka plesova, nacionalnih škola te historijska pozadina koja je utjecala na razvoj historije muzike), ali područjem stranih jezika zbog muzičke/glazbene terminologije - talijanski jezik, njemački jezik, ruski jezik, francuski jezik (libreta, solo pjesme, oznake dinamike i tempa).

Muzika se prožima sa drugim umjetnostima i naukama, te njima pripadajućim područjima. Prije svega, Muzička kultura sastavni je dio umjetničkog odgojno-obrazovnog područja, te dijeli temeljne obrazovne vrijednosti, ciljeve i pristupe sa likovnom kulturom, kao i drugim područjima umjetnosti poput filma, teataru, plesa, književnosti.

Koncepcija podučavanja i učenja predmeta Muzička kultura povezana je sa muzičkom praksom kroz skupno muziciranje (hor i orkestar), improviziranje, slušanje, opisivanje, interpretiranje, ocjenjivanje muzike, ples i posjete koncertima.

Nastavni predmet Muzička kultura izučava se u osnovnoj školi od I do IX razreda i u srednjoj školi u I i II razredu ili samo u II razredu.

PK2 – Ciljevi učenja i podučavanja

1. Razvijanje muzičkih sposobnosti i znanja.

Prepoznavanjem i podsticanjem razvoja muzičkih sposobnosti kod učenika na polju ritma i melodije kao i usvajanjem temeljnih znanja o osnovnim izražajnim sredstvima i formi u muzici.

2. Stvaranje pozitivnog odnosa i stavova prema muzici kroz multikulturalni i interkulturalni pristup muzičkim sadržajima.

Prepoznavanjem kvalitetnih muzičkih sadržaja kroz kontinuirano stvaranje, slušanje i upoznavanje sa kompozicijama svjetske muzičke literature, te historije muzike kod učenika se stvara pozitivan kritički odnos

prema drugom i drugačijem. Na taj način kod učenika se stvaraju trajni interesi za muziku i formira mišljenja i stavovi o estetici muzike. Metodama analize i sinteze sadržaja doprinosi se stvaranju pozitivnog odnosa i stavova prema muzici.

3. Razvijanje kreativnog izražavanja i komunikacije muzikom kroz samostalno i zajedničko muziciranje.

Izražavanjem doživljava muzike pokretom, riječju, govorom, vizualizacijom, te integrativnim pristupom prema ostalim umjetničkim i naučnim područjima podstiče se emocionalna i socijalna komunikacija. Kroz nastavne i vannastavne aktivnosti učenici se ohrabruju za samostalno i grupno muziciranje, pri tome vodeći računa o njihovim potencijalima, a u cilju socijalizacije, razvoja samopoštovanja, samopouzdanja i podizanja svijesti u stvaralačko-kreativnom procesu o odgovornosti kako prema sebi, tako i prema grupi.

4. Upoznavanje sa bosanskohercegovačkom i svjetskom muzičkom tradicijom i žanrovima.

Slušanjem i izvođenjem dijela iz različitih muzičkih žanrova muzike naroda BiH učenici se upoznaju s vrijednostima umjetničke i kulturne baštine Bosne i Hercegovine, s važnošću njenog očuvanja i njenim mjestom u globalnom umjetničkom i kulturnom kontekstu. Na taj način stiču svijest o vlastitom identitetu kulturnog korpusa.

PK3 – Oblasna struktura predmetnog kurikuluma

U kurikulumu nastavnog predmet Muzička kultura definirane su tri oblasti:

- A. Slušanje i upoznavanje muzike
- B. Stvaralaštvo i reprodukcija
- C. Razumijevanje muzike u kontekstu

Slušanje i upoznavanje muzike

A

Aktivnosti unutar ove oblasti baziraju se na buđenju interesa za slušanje i upoznavanje muzičke literature, otkrivanju muzikalnosti, razvoju muzičkih sposobnosti, povezivanju umjetničkih sadržaja, sticanje znanja o muzičkoj literaturi naroda i narodnosti u BiH, susjednih zemljama i iz svijeta te formiranju navika i pozitivnog stava prema muzičkoj umjetnosti kao svakodnevnoj potrebi čovjeka. Također, u ovoj oblasti se daje akcenat na razvoj kritičkog mišljenja i analize koje predstavljaju važan proces pri razumijevanju potonjeg. Slušanjem, upoznavanjem, analizom života i djela najznačajnijih kompozitora iz svjetske i domaće literature učenike osposobljavamo da shvate umjetničku vrijednost muzike i njenu društveno-historijsku ulogu, te steknu znanja o muzičkim formama i stilovima kao i o razvoju muzike i njenoj ulozi u pojedinim društveno-ekonomskim uvjetima. Kod učenika razvijamo pozitivan interes i stav prema svim žanrovima muzike kako iz svjetske, tako i iz domaće literature, sposobnosti kritičnog posmatranja estetskih vrijednosti muzičkih djela iz prošlosti i sadašnjosti, pri čemu će se formirati cjelovit pogled na umjetnost i razviti kvaliteti ličnosti potrebni svakom čovjeku. Kako je proces samog razvoja i nadogradnje dugotrajan i odvija se u fazama, učenjem i podučavanjem te podsticanjem na razvoj istog učenik stiče mogućnost da povezuje i razlikuje svoja vlastita iskustva sa umjetničkim djelima i izražajima počevši od svoje okoline ka stvaralaštvu na globalnom nivou.

Stvaralaštvo i reprodukcija

B

Muzička kreativnost, izvođenje te interpretacija u odgojno-obrazovnom procesu utiče i ima značaj na razvoj svakog djeteta. Ovo područje od predškolskog uzrasta do adolescencije omogućava i razvija kod djeteta tjelesnu i umnu sposobnost, a djeca koja su se kontinuirano bavila muzičkim aktivnostima (pjevanje, sviranje, muzičke igre, pokret, ples), imaju bolje rezonovanje i specijalnu radnu memoriju. Nastava je povezana sa muzičkom praksom izvođenja muzičkih djela gdje se ubrajaju tradicijski napjevi, autorske pjesme, opere, operete i mjuzikli zavičaja, te šire društvene zajednice i svijeta. Korištenje Orffovog instrumentarija, a kasnije i instrumenata (u skladu sa dobi/ciklusom), kako na časovima, tako i u vannastavnim aktivnostima, motiviše učenike na zajedništvo i podstiče na kontrolu pažnje i razvoj motorike. Sa muzičkim opismenjavanjem, razlikovanjem tonskih boja instrumenata, vokalnog i instrumentalnog izvođenja, različitih vrsta glasova, produbljuje se njihov osjećaj i doživljaj muzike. Danas sve više prisutno medijsko i digitalno obrazovanje omogućava da putem muzičkih softvera, aplikacija, digitalnih programa i multimedijalnih prezentacija upotpuni kreativnosti i slobodu muzičkog izraza.

Razumijevanje muzike u kontekstu

C

Ova oblast se bazira na proučavanju svih žanrova muzike i općeg kulturnog nasljeđa u historijskom kontekstu. Ona podrazumijeva buđenje trajnog interesa i potrebe za muzikom u svakodnevnom životu, razvijanje senzibiliteta, podsticanje mašte, spontanosti, te povezivanje umjetničkih sadržaja. Upoznavanjem muzičkih stilskih razdoblja kroz historiju učenik uči vrednovati muzička djela, razvija estetske, patriotske i humane vrijednosti, spoznaje ulogu muzike u pojedinim društveno-ekonomskim uvjetima. Uzajamnim djelovanjem muzike, vizuelne, dramske umjetnosti, književnosti i umjetnosti pokreta i plesa oblikuje se identitet učenika i odgaja umjetnička publika. Zbog kompleksnosti veze između muzike i drugih umjetnosti, preporuka je da se izvjestan broj časova posveti posjetama koncertu, pozorišnoj predstavi ili nastupima učenika muzičke škole.

PK4 – Odgojno-obrazovni ishodi

Osnovno obrazovanje

► Osnovno ► I.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 1

A

SLUŠANJE I UPOZNAVANJE MUZIKE

A.1.1 Procjenjuje muzički stil i oblik slušajući vokalna, instrumentalna i vokalno-instrumentalna djela.

UMP-4.1.1 UMP-4.1.2
UMP-4.2.1

A.1.1.1 Upoznaje i razlikuje karakter kompozicija slušanjem.

A.1.1.2 Prepoznaje jednostavne muzičke oblike na osnovu slušanja.

KLJUČNI SADRŽAJI

Kompozicije umjetničke, tradicijske, popularne i filmske muzike (cjelovite, stavovi, odlomci); himna Bosne i Hercegovine.

A.1.2

Analizira slušana muzička djela pronalazeći elemente strukture i izvođačke sastave.

A.1.3

Iznosi vlastiti doživljaj slušanog djela, s kritičkim osvrtom, koristeći se muzičkim jezikom i različitim izražajnim sredstvima.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

A.1.2.1 Prepoznaje vokalnu, vokalno-instrumentalnu i instrumentalnu muziku/glazbu.

A.1.2.2 Prepoznaje muške i ženske pjevačke glasove.

A.1.2.3 Izražava metriku kroz pokret.

A.1.3.1 Pokazuje / izražava doživljaj nakon slušanog muzičkog djela prateći ritam različitim dijelovima tijela (instrumenti tijela).

KLJUČNI SADRŽAJI

Vokalne, instrumentalne i vokalno-instrumentalne kompozicije (odlomci, stavovi ili cijele kompozicije - simfonijske, kamerne, solo). Kompozicije plesnog karaktera.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

U oblasti *slušanje i upoznavanje muzike* podrazumijeva se da učenici aktivnim slušanjem kompozicija upoznaju, doživljavaju i uče da razumiju slušana djela različitih muzičkih žanrova. Potrebno je učenicima omogućiti aktivnosti, sadržaje i sredstva kojima će lakše upoznati te zapamtiti vokalne, vokalno-instrumentalne i instrumentalne ansamble/sastave, a to mogu biti: prezentacije (PowerPoint, Prezi i sl), audio zapisi, audio-video zapisi, posjete muzičkim događajima, muzičkim ustanovama i školama. Sistematskim slušanjem kompozicija učenicima treba omogućiti da zapamte naziv kompozicije, ime i porijeklo kompozitora, te izvođački sastav. Učitelj treba auditivnom, komparativnom, analitičko-sintetičkom i dr. metodama učenike motivisati za aktivno slušanje kako bi uradili predviđene zadatke.

Učenicima treba omogućiti da uoče karakter kompozicije (svečano, tužno-veselo), dinamiku (tiho-glasno), tempo (brzo-sporo), kretanje melodije (uzlazno-silazno), ponavljanja sadržaja (isto- slično-različito).

Učenicima treba omogućiti da uoče izvođački sastav (jedan ili više instrumenata, naziv i izgled samo nekoliko instrumenata u toku jedne školske godine, ljudski glasovi kao pjevački – muški i ženski). Učenici trebaju još uočiti muzički metar/dobe (kroz kretanje, stupanje, skandiranje ili pljeskanje i sl), te ih motivirati da doživljaj odslušane kompozicije izraze pokretom, slobodnim plesom, usmenim izlaganjem – opisom, likovnim izražavanjem (po mogućnosti koristiti različite likovne tehnike i sredstva).

Na ovaj način učenici otkrivaju važne detalje, utvrđuju sličnosti i različitosti, djelimično procjenjuju kvalitet odslušanog sadržaja i uspostavljaju veze između nastavnih sadržaja. Važno je poticati učenike na povezivanje stečenih znanja, te razvijati sposobnost logičnog zaključivanja i kritičkog mišljenja.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast *slušanje i upoznavanje muzike* ima dosta elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (analiza tekstova za vokalnu i vokalno-instrumentalnu muziku, muzika u animiranim filmovima), Moja okolina (godišnja doba, meteorološke pojave), Likovna kultura (ilustracija doživljaja odslušanog djela), Tjelesni i zdravstveni odgoj (pokret u metru i ritmu, ples), Informatika (analiza prezentacija, elektronski izvori za slušanje muzike).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Nakon slušanja muzike učenik iznosi i obrazlaže svoje mišljenje kroz lična zapažanja o odslušanom djelu koristeći birane riječi. Potom sluša sagovornike i replicira, dijalogizira po principu - saslušaj da bi bio saslušan.

Učiti kako učiti - Podsticati učenike da postepeno i kontinuirano, a u skladu sa uzrastom, uče istraživati (individualno, u paru ili u grupi).

Informatička pismenost (informacijska, medijska) – Podsticati učenike na korištenje multimedije za traženje, prikaz i upoređivanje informacija s ciljem podrške kritičkom načinu razmišljanja i kreativnosti, te podsticanju učenika na inovativnost.

Društveno-građanska kompetencija – Podsticati učenike na razumijevanje nacionalnog kulturnog identiteta. Usmjeravati učenike na konstruktivno komuniciranje, pri čemu upoznaju i uče općeprihvaćene norme i pravila ponašanja.

Kulturna svijest – Postepeno graditi pozitivan odnos prema umjetnosti i kvalitetnoj muzici, vlastitoj kulturi, kao i drugim kulturama.

B STVARALAŠTVO I REPRODUKCIJA

B.1.1

Pjeva po sluhu i notnom tekstu razvijajući

B.1.1.1 Pjeva pjesme i muzičke igre unisono (jednoglasno).

muzikalnost i muzičko pamćenje.

B.1.1.2 Izvodi memorisane sadržaje razvijajući osjećaj za visinu, trajanje i kvalitet tona.

UMP-4.2.2 UMP-5.1.1
UMP-5.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Pjesme, muzičke igre, dječija narodna kola.

B.1.2

Primjenjuje notni zapis na instrumentariju kroz reprodukciju pri skupnom muziciranju (instrumentalni sastavi).

B.1.2.1 Imitira zvukove koji ga okružuju.

B.1.2.2 Prepoznaje i izvodi brojalice prema ilustriranoj notnoj partituri.

B.1.2.3 Muzičke sadržaje reprodukuje na ritmičkim i improviziranim instrumentima.

B.1.2.4 Razlikuje sviranje ritma od sviranja melodije.

UMP-5.2.1 UMP-5.2.3
UMP-6.2.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Brojalice, pjesme, muzičke igre, Orffov instrumentarij, improvizovani ritmički instrumenti.

B.1.3

Razvija muzičku pismenost koristeći se muzičkom / terminologijom pri analizi muzičkog djela.

B.1.3.1 Prepoznaje različito trajanje zvukova (dugo-kratko) povezujući veličinu aplikacije sa trajanjem zvuka kroz ilustrirani notni zapis.

B.1.3.2 Prepoznaje visinu i jačinu tonova (visoko-duboko, glasno-tiho).

UMP-5.2.2 UMP-6.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Brojalice, pjesme, muzičke igre, Orffov instrumentarij, improvizovani ritmički instrumenti, ilustrirane notne partiture.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Oblast stvaralaštvo i reprodukcija upućuje na aktivno muziciranje (sviranje na ritmičkim instrumentima Orffovog instrumentarija, improvizovanim ritmičkim instrumentima i instrumentima tijela; pjevanjem i izvođenjem adekvatnih pjesama i muzičkih igara) kako bi učenici postepeno ušli u svijet notnog pisma. Potrebno je učenicima omogućiti aktivnosti, sadržaje i sredstva kojima će lakše upoznati različite vrste zvukova iz najbliže okoline (prvi improvizovani instrumenti od prirodnih materijala poput kamena, drveta, sušenih biljaka i njihovih dijelova), analizirajući njihovo trajanje (dugo-kratko), jačinu (jako-slabo) i boju (svijetlo, tamno i sl). Kroz odbrojanje brojlica izvodit će muzički metar i ritam. Učitelj će svirati melodiju, a učenici će slušanjem, memorisanjem i izvođenjem prvih jednoglasnih pjesama i jednostavnih muzičkih igara uočavati i visinu tonova (visoko-duboko), te kretanje melodije, a potom izvoditi predviđene pokrete u muzičkim igrama pokretima tijela i raznim ritmičkim instrumentima. Metodama demonstracije, prezentacije, ilustracije i dr, učitelj će učenike kroz ilustrirane plakate početi upoznavati sa notama po trajanju kroz aplikacije različitih veličina (npr. velike aplikacije - duge note - duži slog, male aplikacije - kratke note - kraći slog).

B1: Učenicima treba omogućiti upoznavanje sa ritmom, melodijom, tekstom dječijih pjesama, te memorisanje i izvođenje pjesama u skladu sa učeničkim muzičkim i drugim sposobnostima.

B2: Upoznati učenike sa dijelovima Orffovog instrumentarija, kao i pojedinim ritmičkim instrumentima. Izrađivati improvizovane instrumente od različitih materijala (prirodnih, kao i priručnih poput praznih ambalaža od plastike, kartona i sl, kako bi učenici istraživali različite vrste zvukova u ovisnosti od rezonantnog tijela / izvora zvuka).

B3: Učenici trebaju izvoditi muzički metar / dobe i ritam brojalice prema ilustriranom plakatu. Precizno objašnjeni pokreti iz muzičkih igara i upute za improvizovane pokrete (npr. visoki tonovi - skokovi, duboki tonovi - čučnjevi i sl) doprinose percepciji visine tona.

Na ovaj način učenici otkrivaju važne detalje, utvrđuju sličnosti i različitosti, djelimično procjenjuju kvalitet vlastitog izvođenja muzičkih sadržaja (npr. pjevanja), ali i izvođenja drugih u razredu. Važno je podsticati učenike na povezivanje sadržaja i stečenih znanja, te razvijati sposobnost logičnog zaključivanja i kritičkog mišljenja.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast *stvaralaštvo i reprodukcija* ima dosta elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (analiza tekstova brojalica, pjesama i muzičkih igara; podjela riječi na slogove u brojalicama), Moja okolina (pitanja iz ekologije kroz izradu improvizovanih instrumenata, godišnja doba, prirodne pojave, geografski pojmovi), Likovna kultura (ilustracija doživljaja izvedenih muzičkih sadržaja), Tjelesni i zdravstveni odgoj (pokret u metru i ritmu kroz brojalice, pokret u muzičkim igrama), Matematika (metrika i ritam, pridruživanje), Informatika (elektronski izvori za upoznavanje muzičkih instrumenata).

C

RAZUMIJEVANJE MUZIKE U KONTEKSTU

C.1.1

Procjenjuje ulogu muzike u društvu i važnost njene primjene u svakodnevnom životu.

C.1.1.1 Izražava muzičke impresije nastale slušanjem muzike u različitim segmentima života (koncerti, predstave, školske priredbe, projekti itd).

UMP-4.1.3 UMP-6.1.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Muzičko-kulturni događaji uživo i/ili iz raznih audio-vizuelnih izvora (autentični, primijenjeni, snimljeni događaji). Povezivanje muzike sa drugim društvenim i sl. važnim događajima.

C.1.2

Izvodi javne nastupe sa ciljem produkcije i reprodukcije muzike.

C.1.2.1 Prepoznaje važnost javnog nastupa razvijajući svijest o pripadnosti grupi.

C.1.2.2 Izrađuje uz pomoć učitelja instrumente od dostupnih materijala.

C.1.2.3 Izvodi na improvizovanim instrumentima kratke kompozicije na javnim nastupima.

KLJUČNI SADRŽAJI

Posjete i/ili učešće u radu ritmičke / folklorne i horske sekcije, kao i gostovanje predstavnika KUD-ova u nastavnom procesu. Izrada improvizovanih instrumenata i predstavljanje rezultata na razrednim i/ili školskim priredbama i izložbama.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Oblast *razumijevanje muzike u kontekstu* predstavlja sintezu muzičkih aktivnosti na polju upoznavanja, realizacije i usvajanja muzičkih sadržaja iz drugih oblasti. Aktivno slušanje i muziciranje učenika dopriniće njihovom muzičkom opismenjavanju i postepeno će razvijati muzičke sposobnosti i znanja koja će im pomoći u razvijanju kreativnosti, boljem razumijevanju prošlosti kao i svakodnevnih društvenih događaja u bližem i daljem okruženju, formiranju kvalitetnih stavova i mišljenja o muzici i umjetnosti.

C1: Učenicima treba omogućiti da povežu muzička znanja sa drugim znanjima u cilju razvoja svijesti o značajnim datumima i događajima u domovini i bližem okruženju.

C2: Učenicima treba stvoriti podsticajno okruženje za javne nastupe u mikro sredinama sa ciljem predstavljanja vlastitih radova ili reprodukcije tuđih.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast *razumijevanje muzike u kontekstu* ima dosta elemenata za korelaciju sa svim nastavnim predmetima.

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Razumijevanjem muzike učenik razvija sposobnosti shvatanja i prihvaćanja drugog i drugačijeg.

Učiti kako učiti - Učenici postepeno, kontinuirano, u skladu sa uzrastom, uče istraživati (individualno, u paru ili u grupi), te stiču i proširuju različita znanja.

Informatička pismenost (informacijska, medijska) – Učenike treba podsticati i podržavati u korištenju multimedije za istraživanje s ciljem razvoja kritičkog mišljenja.

Društveno-građanska kompetencija – Podsticati učenike na razumijevanje nacionalnog kulturnog identiteta. Usmjeravati učenike na konstruktivno komuniciranje, pri čemu upoznaju i uče općeprihvaćene norme i pravila ponašanja.

Kulturna svijest – Postepeno graditi pozitivan odnos prema umjetnosti i kvalitetnoj muzici, vlastitoj kulturi, kao i drugim kulturama.

► Osnovno ► II.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 2

A

SLUŠANJE I UPOZNAVANJE MUZIKE

A.2.1

Procjenjuje muzički stil i oblik slušajući vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna djela.

UMP-4.1.1 UMP-4.1.2
UMP-4.2.1

A.2.1.1 Poznaje muzička djela i kompozitore na osnovu slušanja.

A.2.1.2 Procjenjuje karakter djela na osnovu slušanja.

KLJUČNI SADRŽAJI

Kompozicije umjetničke, tradicijske, popularne i filmske muzike (cjelovite, stavovi, odlomci); himna Bosne i Hercegovine.

A.2.2

Analizira slušana muzička djela pronalazeći elementstrukture i izvođačke sastave.

A.2.1.1 Razlikuje vokalnu od vokalno-instrumentalne i instrumentalne muzike.

A.2.1.2 Demonstrira metriku kroz pokret.

A.2.1.3 Razlikuje pjevačke glasove (muški, ženski, dječiji).

A.2.3

Iznosi vlastiti doživljaj slušanog djela, s kritičkim osvrtom, koristeći se muzičkim jezikom i različitim Izražajnim sredstvima.

A.2.3.1 Pokazuje / izražava doživljaj nakon slušanog muzičkog djela prateći ritam različitim dijelovima tijela (instrumenti tijela).

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Vokalne, instrumentalne i vokalno-instrumentalne kompozicije (odlomci, stavovi ili cijele kompozicije - simfonijske, kamerne, solo). Kompozicije plesnog karaktera.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

U oblasti *slušanje i upoznavanje muzike* podrazumijeva se da učenici aktivnim slušanjem kompozicija upoznaju, doživljavaju i uče da razumiju slušana djela različitih muzičkih žanrova. Potrebno je učenicima omogućiti aktivnosti, sadržaje i sredstva kojima će lakše upoznati te zapamtiti vokalne, vokalno-instrumentalne i instrumentalne ansamble/sastave, a to mogu biti: prezentacije (PowerPoint, Prezi i sl), audiozapisi, audio-video zapisi, posjete muzičkim događajima, muzičkim ustanovama i školama, te vođenje evidencije o odslušanim kompozicijama sa njihovim najvažnijim karakteristikama. Sistematskim slušanjem kompozicija učenicima treba omogućiti da zapamte naziv kompozicije, ime i porijeklo kompozitora te izvođački sastav. Učitelj treba auditivnom, komparativnom, analitičko-sintetičkom i dr. metodama učenike motivisati za aktivno slušanje kako bi uradili predviđene zadatke.

Učenicima treba omogućiti da uoče karakter kompozicije (svečano, tužno-veselo), dinamiku (tiho-glasno), tempo (brzo-sporo), kretanje melodije (uzlazno-silazno), ponavljanja sadržaja (isto- slično-različito). Postepeno uvođenje muzičkih oznaka za tempo i dinamiku.

Učenicima treba omogućiti da uoče izvođački sastav (jedan ili više instrumenata, naziv i izgled novih muzičkih instrumenata u odnosu na prethodni razred, ljudski glasovi kao pjevački – muški, ženski, dječiji). Učenici trebaju još uočiti muzički metar/dobe (kroz kretanje, stupanje, skandiranje ili pljeskanje i sl), te ih motivisati da doživljaj odslušane kompozicije izraze pokretom, slobodnim plesom, usmenim izlaganjem – opisom, likovnim izražavanjem (po mogućnosti koristiti različite likovne tehnike i sredstva).

Na ovaj način učenici otkrivaju važne detalje, utvrđuju sličnosti i različitosti, djelimično procjenjuju kvalitet odslušanog sadržaja i uspostavljaju veze između nastavnih sadržaja. Važno je poticati učenike na povezivanje stečenih znanja, te razvijati sposobnost logičnog zaključivanja i kritičkog mišljenja.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast *slušanje i upoznavanje muzike* ima dosta elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (analiza

tekstova za vokalnu i vokalno-instrumentalnu muziku, muzika u animiranim filmovima), Moja okolina (godišnja doba, meteorološke pojave), Likovna kultura (ilustracija doživljaja odslušanog djela), Tjelesni i zdravstveni odgoj (pokret u metru i ritmu, ples), Informatika (analiza prezentacija, elektronski izvori za slušanje muzike).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Nakon slušanja muzike učenik iznosi i obrazlaže svoje mišljenje kroz lična zapažanja o odslušanom djelu koristeći birane riječi. Potom sluša sagovornike i replicira, dijalogizira po principu - saslušaj da bi bio saslušan.

Učiti kako učiti - Podsticati učenike da postepeno i kontinuirano, a u skladu sa uzrastom, uče istraživati (individualno, u paru ili u grupi).

Informatička pismenost (informacijska, medijska) – Podsticati učenike na korištenje multimedije za traženje, prikaz i upoređivanje informacija s ciljem podrške kritičkom načinu razmišljanja i kreativnosti, te daljnjem podsticanju učenika na inovativnost.

Društveno-građanska kompetencija – Podsticati učenike na razumijevanje nacionalnog kulturnog identiteta. Usmjeravati učenike na konstruktivno komuniciranje, pri čemu upoznaju i uče općeprihvaćene norme i pravila ponašanja.

Kulturna svijest - Postepeno graditi pozitivan odnos prema umjetnosti i kvalitetnoj muzici, vlastitoj kulturi, kao i s drugim kulturama.

B STVARALAŠTVO I REPRODUKCIJA

B.2.1

Pjeva po sluhu i notnom tekstu razvijajući muzikalnost i muzičko pamćenje.

UMP-4.2.2 UMP-5.1.1
UMP-5.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Pjesme, muzičke/glazbene igre, dječija narodna kola.

B.2.2

Primjenjuje notni zapis na instrumentariju kroz reprodukciju pri skupnom muziciranju (instrumentalni sastavi).

UMP-5.1.2 UMP-5.2.3
UMP-6.2.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Brojalice, pjesme, muzičke/glazbene igre, Orffov instrumentarij, improvizovani ritmički instrumenti.

B.2.3

Razvija muzičku pismenost koristeći se muzičkom terminologijom pri analizi muzičkog djela.

UMP-4.1.3 UMP-5.2.2
UMP-6.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Brojalice, pjesme, muzičke igre, Orffov instrumentarij, improvizovani ritmički instrumenti, ilustrirane notne partiture.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Oblast *stvaralaštvo i reprodukcija* upućuje na aktivno muziciranje (sviranje na: ritmičkim instrumentima Orffovog instrumentarija, improvizovanim ritmičkim instrumentima i instrumentima tijela; pjevanjem i izvođenjem adekvatnih pjesama i muzičkih igara) kako bi učenici postepeno ušli u svijet notnog pisma. Potrebno je učenicima omogućiti aktivnosti, sadržaje i sredstva kojima će lakše upoznati različite vrste zvukova iz najbliže okoline (prvi improvizovani instrumenti od prirodnih materijala poput kamena, drveta, sušenih biljaka i njihovih dijelova) analizirajući njihovo trajanje (dugo-kratko), jačinu (jako-slabo) i boju (svijetlo, tamno i sl). Kroz odbrojanje brojalica izvodit će muzički metar i ritam. Učitelj će svirati melodiju, a učenici će slušanjem, memorisanjem i izvođenjem prvih jednoglasnih pjesama i jednostavnih muzičkih igara uočavati i visinu tonova (visoko-duboko), te kretanje melodije, a potom izvoditi predviđene pokrete u muzičkim igrama pokretima tijela i raznim ritmičkim instrumentima. Metodama demonstracije, prezentacije, ilustracije i dr, učitelj će učenike kroz ilustrirane plakate početi upoznavati sa notama po trajanju kroz aplikacije različitih veličina (npr. velike aplikacije-duge note-duži slog, male aplikacije-kratke note-kraći slog).

1: Učenicima treba omogućiti upoznavanje sa ritmom, melodijom, tekstom dječijih pjesama, te memorisanje i izvođenje pjesama u skladu sa učeničkim muzičkim i drugim sposobnostima.

2: Upoznati učenike sa dijelovima Orffovog instrumentarija, kao i pojedinim ritmičkim instrumentima. Izrađivati improvizovane instrumente od različitih materijala (prirodnih, kao i priručnih poput praznih ambalaža od plastike, kartona i sl, kako bi učenici produbili istraživanje različitih vrsta zvukova u ovisnosti od rezonantnog tijela/izvora zvuka).

3: Učenici trebaju izvoditi muzički metar/dobe i ritam brojalice prema ilustriranom plakatu. Precizno objašnjeni pokreti iz muzičkih igara i upute za improvizovane pokrete doprinose percepciji visine tona.

Na ovaj način učenici otkrivaju važne detalje, utvrđuju sličnosti i različitosti, djelimično procjenjuju kvalitet vlastitog izvođenja muzičkih sadržaja (npr. pjevanja), ali i izvođenja drugih u razredu. Važno je podsticati učenike na povezivanje sadržaja i stečenih znanja, te razvijati sposobnost logičnog zaključivanja i kritičkog mišljenja.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast *stvaralaštvo i reprodukcija* ima dosta elemenata za korelaciju sa nastavim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (analiza tekstova brojalica, pjesama i muzičkih igara; podjela riječi na slogove u brojalicama), Moja okolina (pitanja iz ekologije kroz izradu improvizovanih instrumenata, godišnja doba, prirodne pojave, geografski pojmovi), Likovna kultura (ilustracija doživljaja izvedenih muzičkih sadržaja), Tjelesni i zdravstveni odgoj (pokret u metru i ritmu kroz

brojalice, pokret u muzičkim igrama), Matematika (metrika i ritam, pridruživanje), Informatika (elektronski izvori za upoznavanje muzičkih instrumenata).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Nakon slušanja muzike učenik iznosi i obrazlaže svoje mišljenje kroz lična zapažanja o odslušanom djelu koristeći birane riječi. Potom sluša sagovornike i replicira, dijalogizira po principu - saslušaj da bi bio saslušan.

Učiti kako učiti - Podsticati učenike da postepeno i kontinuirano, a u skladu sa uzrastom, uče istraživati (individualno, u paru ili u grupi).

Informatička pismenost (informacijska, medijska) – Podsticati učenike na korištenje multimedije za traženje, prikaz i upoređivanje informacija s ciljem podrške kritičkom načinu razmišljanja i kreativnosti, te daljnjem podsticanju učenika na inovativnost.

Društveno-građanska kompetencija – Podsticati učenike na razumijevanje nacionalnog kulturnog identiteta. Usmjeravati učenike na konstruktivno komuniciranje, pri čemu upoznaju i uče općeprihvaćene norme i pravila ponašanja.

Kulturna svijest - Postepeno graditi pozitivan odnos prema umjetnosti i kvalitetnoj muzici, vlastitoj kulturi, kao i s drugim kulturama.

C RAZUMIJEVANJE MUZIKE U KONTEKSTU

C.2.1

Procjenjuje ulogu muzike u društvu i važnost njene primjene u svakodnevnom životu.

C.2.1.1 Izražava muzičke impresije nastale slušanjem muzike u različitim segmentima života (koncerti, predstave, školske priredbe, projekti itd).

UMP-6.1.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Muzičko-kulturni događaji uživo i/ili iz raznih audio-vizuelnih izvora (autentični, primijenjeni, snimljeni događaji). Povezivanje muzike sa drugim društvenim i sl. važnim događajima.

C.2.2

Izvodi javne nastupe sa ciljem produkcije i reprodukcije muzike.

C.2.2.1 Prepoznaje važnost javnog nastupa razvijajući svijest o pripadnosti grupi.

C.2.2.2 Izrađuje uz pomoć učitelja instrumente od dostupnih materijala.

C.2.2.3 Izvodi na improvizovanim instrumentima kratke kompozicije na javnim nastupima.

UMP-6.2.1 UMP-6.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Posjete i/ili učešće u radu ritmičke/folklorne i horske sekcije, kao i gostovanje predstavnika KUD-ova u nastavnom procesu. Izrada improvizovanih instrumenata i predstavljanje rezultata na razrednim i/ili školskim priredbama i izložbama.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Oblast *Razumijevanje muzike u kontekstu* predstavlja sintezu muzičkih aktivnosti na polju upoznavanja, realizacije i usvajanja muzičkih sadržaja iz drugih oblasti. Aktivno slušanje i muziciranje učenika doprinijeće njihovom muzičkom opismenjavanju i postepeno će razvijati muzičke sposobnosti i znanja koja će im pomoći u razvijanju kreativnosti, boljem razumijevanju prošlosti kao i svakodnevnih društvenih događaja u bližem i daljem okruženju, formiranju kvalitetnih stavova i mišljenja o muzici i umjetnosti.

Učenicima treba omogućiti da povežu muzička znanja sa drugim znanjima u cilju razvoja svijesti o značajnim datumima i događajima u domovini i bližem okruženju.

Treba stvoriti podsticajno okruženje za javne nastupe u mikro sredinama sa ciljem predstavljanja vlastitih radova ili reprodukcije tuđih.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast *razumijevanje muzike u kontekstu* ima dosta elemenata za korelaciju sa svim nastavnim predmetima.

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Razumijevanjem muzike učenik razvija sposobnosti shvatanja i prihvaćanja drugog i drugačijeg.

Učiti kako učiti - Učenici postepeno, kontinuirano, u skladu sa uzrastom, uče istraživati (individualno, u paru ili u grupi), te stiču i proširuju različita znanja.

Informatička pismenost (informacijska, medijska) – Učenike treba podsticati i podržavati u korištenju multimedije za istraživanje s ciljem razvoja kritičkog mišljenja.

Društveno-građanska kompetencija – Podsticati učenike na razumijevanje nacionalnog kulturnog identiteta. Usmjeravati učenike na konstruktivno komuniciranje, pri čemu upoznaju i uče općeprihvaćene norme i pravila ponašanja.

Kulturna svijest – Postepeno graditi pozitivan odnos prema umjetnosti i kvalitetnoj muzici, vlastitoj kulturi, kao i drugim kulturama.

► Osnovno ► III.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 3

A

SLUŠANJE I UPOZNAVANJE MUZIKE

A.3.1

Procjenjuje muzički stil i oblik slušajući vokalna, vokalno- instrumentalna i instrumentalna djela.

A.3.1.1 Imenuje muzička djela i kompozitore aktivno slušajući muziku.

A.3.1.2 Opisuje slušana muzička djela na osnovu elementarnih muzičkih parametara.

A.3.1.3 Uočava dijelove kompozicija.

UMP-4.1.1 UMP-4.1.2

UMP-4.2.1

KLJUČNI SADRŽAJI

Kompozicije umjetničke, tradicijske, popularne i filmske muzike (cjelovite, stavovi, odlomci).

A.3.2

Analizira slušana muzička / glazbena djela pronalazeći elemente strukture i izvođačke sastave.

A.3.2.1 Objašnjava razlike između vokalne, vokalno-instrumentalne i instrumentalne muzike.

A.3.2.2 Razlikuje izvođačke sastave.

A.3.2.3 Prepoznaje tempo i dinamiku slušanog djela koristeći muzičke termine.

A.3.3

Iznosi vlastiti doživljaj slušanog djela, s kritičkim osvrtom, koristeći se muzičkim / glazbenim jezikom i različitim izražajnim sredstvima.

A.3.3.1 Iznosi stav i mišljenje o odslušanoj kompoziciji.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Vokalne, instrumentalne i vokalno-instrumentalne kompozicije (odlomci, stavovi ili cijele kompozicije - simfonijske, kamerne, solo). Kompozicije plesnog karaktera.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

U oblasti *Slušanje i upoznavanje muzike* podrazumijeva se da učenici aktivnim slušanjem kompozicija upoznaju, doživljavaju i uče da razumiju slušana djela različitih muzičkih žanrova. Potrebno je učenicima omogućiti aktivnosti, sadržaje i sredstva kojima će lakše upoznati, te zapamtiti vokalne, vokalno-instrumentalne i instrumentalne ansamble/sastave, a to mogu biti: prezentacije (PowerPoint, Prezi i sl), audiozapisi, audio-video zapisi, posjete muzičkim događajima, muzičkim ustanovama i školama, te vođenje evidencije o odslušanim kompozicijama sa njihovim najvažnijim karakteristikama. Sistematskim slušanjem kompozicija učenicima treba omogućiti da zapamte naziv kompozicije, ime i porijeklo kompozitora, izvođački sastav i muzičku formu. Učitelj treba auditivnom, komparativnom, analitičko-sintetičkom i dr. metodama učenike motivisati za aktivno slušanje kako bi uradili predviđene zadatke.

A.1: Učenicima treba omogućiti da uoče karakter kompozicije (svečano, tužno-veselo), dinamiku (tiho-srednje glasno/tiho-glasno), tempo (brzo-umjereno-sporo), kretanje melodije (uzlazno-silazno), ponavljanja sadržaja (isto-slično-različito), dijelovi kompozicije. Postepeno proširivanje znanja muzičkih termina, skraćena i oznaka za tempo i dinamiku.

Učenicima treba omogućiti da uoče izvođački sastav (jedan ili više instrumenata, naziv i izgled novih muzičkih instrumenata u odnosu na prethodni razred, ljudski glasovi kao pjevački – muški, ženski, dječiji. Učenici trebaju još uočiti muzički metar / dobe (kroz kretanje, stapanje, skandiranje ili pljeskanje, plesanje i sl), te ih motivisati da doživljaj odslušane kompozicije izraze pokretom, slobodnim plesom, usmenim izlaganjem – opisom, likovnim izražavanjem (po mogućnosti koristiti različite likovne tehnike i sredstva).

Na ovaj način učenici otkrivaju važne detalje, utvrđuju sličnosti i različitosti, djelimično procjenjuju kvalitet odslušanog sadržaja i uspostavljaju veze između nastavnih sadržaja. Važno je poticati učenike na povezivanje stečenih znanja, te razvijati sposobnost logičnog zaključivanja i kritičkog mišljenja.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne korelacije

Oblast *slušanje i upoznavanje muzike* ima dosta elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (analiza tekstova za vokalnu i vokalno-instrumentalnu muziku, muzika u animiranim filmovima), Moja okolina (godišnja doba,

meteorološke pojave), Likovna kultura (ilustracija doživljaja odslušanog djela), Tjelesni i zdravstveni odgoj (pokret u metru i ritmu, ples), Informatika (analiza prezentacija, elektronski izvori za slušanje muzike).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Nakon slušanja muzike učenik iznosi i obrazlaže svoje mišljenje kroz lična zapažanja o odslušanom djelu koristeći birane riječi. Potom sluša sagovornike i replicira, dijalogizira po principu - saslušaj da bi bio saslušan.

Učiti kako učiti - Podsticati učenike da postepeno i kontinuirano, a u skladu sa uzrastom, uče istraživati (individualno, u paru ili u grupi). *Informatička pismenost* (informacijska, medijska) – Podsticati učenike na korištenje multimedije za traženje, prikaz i upoređivanje informacija s ciljem podrške kritičkom načinu razmišljanja i kreativnosti, te daljnjem podsticanju učenika na inovativnost.

Društveno-građanska kompetencija – Podsticati učenike na razumijevanje nacionalnog kulturnog identiteta. Usmeravati učenike na konstruktivno komuniciranje, pri čemu upoznaju i uče općeprihvaćene norme i pravila ponašanja.

Kulturna svijest – Postepeno graditi pozitivan odnos prema umjetnosti i kvalitetnoj muzici, vlastitoj kulturi, kao i drugim kulturama.

B STVARALAŠTVO I REPRODUKCIJA

B.3.1

Pjeva po sluhu i notnom tekstu razvijajući muzikalnost i muzičko pamćenje.

B.3.1.1 Pjeva pjesme i muzičke igre unisono (jednoglasno) sa izraženim elementima artikulacije.

B.3.1.2 Izvodi memorisane sadržaje razvijajući osjećaj za visinu, trajanje i kvalitet tona te glasnoću i brzinu.

UMP-4.2.2 UMP-5.1.1
UMP-5.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Pjesme, muzičke igre, dječija narodna kola.

B.3.2

Primjenjuje notni zapis na instrumentariju kroz reprodukciju pri skupnom muziciranju (instrumentalni sastavi).

B.3.2.1 Imenuje i opisuje instrumente Orffovog instrumentarija.

B.3.2.2 Izvodi muzičke sadržaje na više ritmičkih instrumenata iz Orffovog instrumentarija.

B.3.2.3 Izvodi brojalice prema ilustriranoj notnoj partituri.

UMP-5.2.1 UMP-5.2.3
UMP-6.2.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Brojalice, pjesme, muzičke igre, Orffov instrumentarij, improvizovani ritmički instrumenti.

B.3.3

Razvija muzičku / glazbenu pismenost koristeći se muzičkom / glazbenom terminologijom pri analizi muzičkog/glazbenog djela.

B.3.3.1 Imenuje muzičke/glazbene termine u skladu sa ključnim sadržajima.

B.3.3.2 Povezuje pokret i trajanje zvuka sa muzičkim/glazbenim metrom i ritmom.

B.3.3.3 Izvodi brojalice prema ilustriranoj notnoj partituri.

UMP-5.2.2 UMP-6.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Brojalice, pjesme, muzičke/glazbene igre, Orffov instrumentarij, improvizovani ritmički instrumenti, ilustrirane notne partiture. Note po trajanju (četvrtine, osmine). Muzički/glazbeni termini.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Oblast *Stvaralaštvo i reprodukcija* upućuje na aktivno muziciranje (sviranje na: ritmičkim instrumentima Orffovog instrumentarija, improvizovanim ritmičkim instrumentima i instrumentima tijela; izvođenje brojalice u jednostavnim aranžmanima; pjevanjem i izvođenjem adekvatnih pjesama i muzičkih igara) kako bi učenici postepeno ušli u svijet notnog pisma. Potrebno je učenicima omogućiti aktivnosti, sadržaje i sredstva kojima će lakše upoznati različite vrste zvukova iz najbliže okoline (improvizovani instrumenti od prirodnih materijala poput kamena, drveta, sušenih biljaka i njihovih dijelova) analizirajući njihovo trajanje i postepeno imenovanje nota po trajanju (četvrtina, osmina, dugo-kratko), jačinu (jako-slabo) i boju (svijetlo, tamno i sl). Kroz odbrojavanje brojalice izvodit će muzički metar i ritam. Učitelj će svirati melodiju, a učenici će slušanjem, memorisanjem i izvođenjem prvih jednoglasnih pjesama i jednostavnih muzičkih igara uočavati i visinu tonova (visoko-duboko), te kretanje melodije, a potom izvoditi predviđene pokrete u muzičkim igrama pokretima tijela i raznim ritmičkim instrumentima. Metodama demonstracije, prezentacije, ilustracije i dr, učitelj će učenike kroz ilustrirane plakate početi upoznavati sa notama po trajanju kroz aplikacije različitih veličina (npr. velike aplikacije-duge note-duži slog, male aplikacije-kratke note-kráci slog).

B.1: Učenicima treba omogućiti upoznavanje sa ritmom, melodijom, tekstom dječijih pjesama, te memorisanje i izvođenje pjesama u skladu sa učeničkim muzičkim i drugim sposobnostima.

B.2: Upoznati učenike sa dijelovima Orffovog instrumentarija, kao i pojedinim ritmičkim instrumentima. Izrađivati improvizovane instrumente od različitih materijala (prirodnih, kao i priručnih poput praznih ambalaza od plastike, kartona i sl, kako bi učenici produbili istraživanje različitih vrsta zvukova u ovisnosti od rezonantnog tijela/izvora zvuka).

B.3: Učenici trebaju izvoditi muzički metar/dobe i ritam brojalice prema ilustriranom plakatu te komparirati sa notnim zapisom (partitura). Precizno objašnjeni pokreti iz muzičkih igara i upute za improvizovane pokrete doprinose percepciji visine tona.

Na ovaj način učenici otkrivaju važne detalje, utvrđuju sličnosti i različitosti, djelimično procjenjuju kvalitet vlastitog izvođenja muzičkih sadržaja (npr. pjevanja), ali i izvođenja drugih u razredu. Važno je podsticati učenike na povezivanje sadržaja i stečenih znanja, te razvijati sposobnost logičnog zaključivanja i kritičkog mišljenja.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast *Stvaralaštvo i reprodukcija* ima dosta elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (analiza tekstova brojalice, pjesama i muzičkih igara; podjela riječi na slogove u brojalicama), Moja okolina (pitanja iz ekologije kroz izradu improvizovanih instrumenata, godišnja doba, prirodne pojave, geografski pojmovi), Likovna kultura

(ilustracija doživljaja izvedenih muzičkih sadržaja), Tjelesni i zdravstveni odgoj (pokret u metru i ritmu kroz brojalice, pokret u muzičkim igrama), Matematika (metrika i ritam, pridruživanje), Informatika (elektronski izvori za upoznavanje muzičkih instrumenata).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Aktivnim muziciranjem učenik iznosi i obrazlaže svoje mišljenje o vlastitoj i tuđoj reprodukciji/interpretaciji odsviranih i otpjevanih sadržaja koristeći birane riječi. Potom sluša sagovornike i replicira, dijalogizira po principu - saslušaj da bi bio saslušan.

Učiti kako učiti - Podsticati učenike da postepeno i kontinuirano, a u skladu sa uzrastom, uče istraživati predviđene sadržaje iz različitih uglova gledanja (individualno, u paru ili u grupi).

Informatička pismenost (informacijska, medijska) – Podsticati učenike na korištenje multimedije za traženje, prikaz i upoređivanje aktuelnih sadržaja i informacija s ciljem podrške kritičkom načinu razmišljanja, te podsticanju učenika na inovativnost i kreativnosti i kroz muzičku improvizaciju.

Društveno-građanska kompetencija – Podsticati učenike na razumijevanje nacionalnog kulturnog identiteta. Usmjeravati učenike na konstruktivno komuniciranje, pri čemu upoznaju i uče općeprihvaćene norme i pravila ponašanja.

Kulturna svijest – Postepeno graditi pozitivan odnos prema kvalitetnim muzičkim sadržajima za djecu, vlastitoj kulturi, kao i drugim kulturama.

C RAZUMIJEVANJE MUZIKE U KONTEKSTU

C.3.1

Procjenjuje ulogu muzike u društvu i važnost njene primjene u svakodnevnom životu.

C.3.1.1 Izražava muzičke/glazbene impresije i mišljenje, nastale slušanjem muzike u različitim segmentima života (koncerti, predstave, školske priredbe, projekti itd).

C.3.1.2 Povezuje muzičke sadržaje sa sadržajima drugih umjetnosti.

UMP-4.1.3 UMP-6.1.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Muzičko-kulturni događaji uživo i/ili iz raznih audio-vizuelnih izvora (autentični, primijenjeni, snimljeni događaji). Povezivanje muzike sa drugim umjetničkim sadržajima i društveno važnim događajima.

C.3.2

Izvodi javne nastupe sa ciljem produkcije i reprodukcije muzike.

C.3.2.1 Izrađuje uz pomoć učitelja i samostalno instrumente od dostupnih materijala.

C.3.2.2 Nastupa na internim i javnim priredbama izvodeći pjesme i plesne dramatizacije povezane sa značajnim događajima.

UMP-6.2.1 UMP-6.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Izrada improvizovanih instrumenata i predstavljanje rezultata na razrednim i/ili školskim priredbama i izložbama. Učešće i nastupi u okviru školskih sekcija. Posjete i/ili učešće u radu ritmičke / folklorne i horske sekcije, kao i gostovanje predstavnika KUD-ova u nastavnom procesu.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Oblast *Razumijevanje muzike u kontekstu* predstavlja sintezu muzičkih aktivnosti na polju upoznavanja, realizacije i usvajanja muzičkih sadržaja iz drugih oblasti. Aktivno slušanje i muziciranje učenika doprinjet će njihovom muzičkom opismenjavanju i postepeno će razvijati muzičke sposobnosti i znanja koja će im pomoći u razvijanju kreativnosti, boljem razumijevanju prošlosti, kao i svakodnevnih društvenih događaja u bližem i daljem okruženju, formiranju kvalitetnih stavova i mišljenja o muzici i umjetnosti.

Učenicima treba omogućiti da povežu muzička znanja sa drugim znanjima u cilju razvoja svijesti o značajnim datumima i događajima u domovini i bližem okruženju.

Učenicima treba stvoriti poticajno okruženje za javne nastupe u mikro sredinama sa ciljem predstavljanja vlastitih radova ili reprodukcije tuđih.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast *razumijevanje muzike u kontekstu* ima dosta elemenata za korelaciju sa svim nastavnim predmetima.

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Razumijevanjem muzike učenik razvija sposobnosti shvatanja i prihvaćanja drugog i drugačijeg.

Učiti kako učiti - Učenici postepeno, kontinuirano, u skladu sa uzrastom, uče istraživati (individualno, u paru ili u grupi), te stiču i proširuju različita znanja.

Informatička pismenost (informacijska, medijska) – Učenike treba podsticati i podržavati u korištenju multimedije za istraživanje s ciljem razvoja kritičkog mišljenja.

► Osnovno ► IV.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 4

A

SLUŠANJE I UPOZNAVANJE MUZIKE

A.4.1

Procjenjuje muzički stil i oblik slušajući vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna djela.

A.4.1.1 Razvrstava muzička djela prema elementarnim formama umjetničke i tradicijske muzike.

A.4.1.2 Navodi primjere jednostavnih muzičkih oblika instrumentalne, vokalno-instrumentalne i vokalne muzike.

UMP-4.1.1 UMP-4.1.2
UMP-4.2.1

KLJUČNI SADRŽAJI

Elementarne forme umjetničke (jednoglasje, dvoglasje, kanon) i tradicijske muzike (muzičke igre - kola; sevdalinke) te horske kompozicije (acapella, uz orkestarsku pratnju).

A.4.2

Analizira slušana muzička djela pronalazeći elementstrukture i izvodačke sastave.

A.4.2.1 Objašnjava doživljaj slušanog djela jednostavnim muzičkim jezikom.

A.4.2.2 Prikazuje doživljaj slušanog djela kroz likovno izražavanje.

A.4.3

Iznosi vlastiti doživljaj slušanog djela, s kritičkim osvrtom, koristeći se muzičkim jezikom i različitim Izražajnim sredstvima.

A.4.3.1 Razvrstava slušana djela prema stilu (umjetnička, tradicijska itd.)

A.4.3.2 Razvrstava izvođačke ansamble prema sastavu.

A.4.3.3 Opisuje tempo i dinamiku slušanog djela.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Stilovi muzike. Tempo i dinamika. Instrumenti po grupama (gudački, drveni duvači, limeni duvači) izvođački sastavi (orkestar, manji instrumetalni sastavi, hor / ženski, muški, mješoviti, dječiji).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

A.4.1 Učenici uče kako da razumiju slušana djela kao i okolnosti koji su uticali na njihov nastanak kroz slušanje različitih djela. Za lakše razumijevanje preporučava se korištenje kratkih animiranih videa na stranici <https://ed.ted.com/>.

A.4.2 Preporučuje se u cilju lakšeg prepoznavanja vokalnih, vokalno-instrumentalnih i instrumentalnih djela posjeta koncertima, muzičkim školama, ciljani video zapisi i sl. Kako se radi o mlađem uzrastu učenike bi korisno bilo upoznati sa dnevnikom aktivnosti u koje bi mogli da zapisuju neke od naučenih karakteristika za sve tri vrste muzike kao i stilove.

A.4.3 Poželjno je da se kod učenika podstiče kroz interaktivne mape povezivanje već naučenog sa novim u cilju razvijanja kritičkog mišljenja i lakšeg razumijevanja muzičkog jezika.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast slušanja muzike ima mnogo elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Likovna kultura (ilustracija slušanog djela), Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (metrika, slog, analiza teksta pjesme), Odjeljenska zajednica (kultura slušanja na koncertu/muzičkoj predstavi).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Nakon slušanja muzike, učenici obrazlažu svoje mišljenje iznoseći sva zapažanja o poslušanom djelu uvažavajući mišljenje drugih.

Učiti kako učiti - Istražujući učenici uče koristiti različite metode (samostalno, u paru ili u grupi), primjenjujući stečeno znanje.

Informatička pismenost – Koristeći multimedije za traženje, prikaz i upoređivanje informacija učenike podstičemo na inovativnost.

Kulturna svijest - Graditi pozitivan odnos prema vlastitoj kulturi i drugim kulturama.

B STVARALAŠTVO I REPRODUKCIJA

B.4.1

Pjeva po sluhu i notnom tekstu razvijajući muzikalnost i muzičko pamćenje.

B.4.1.1 Izvodi pjesme, brojalice, muzičke igre poštujući tekst, melodiju, tempo i dinamiku djela.

UMP-4.2.2 UMP-5.1.1
UMP-5.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Brojalice, pjesme, muzičke igre. Melodija, tekst, tempo i dinamika.

B.4.2

Primjenjuje notni zapis na instrumentariju kroz reprodukciju pri skupnom muziciranju (instrumentalni sastavi).

B.4.2.1 Klasifikuje instrumente Orffovog instrumentarija.

B.4.2.2 Objašnjava podjelu jedinice mjere (TA-TE).

B.4.2.3 Improvizuje ritam na zadanu melodiju (muzičke igre) u cilju razvoja muzičke kreativnosti.

UMP-5.1.2 UMP-5.2.3
UMP-6.2.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Orffov instrumentarij (melodijske i udaraljke). Podjela jedinice mjere. Improvizacija ritma.

B.4.3

Razvija muzičku pismenost koristeći se muzičkom terminologijom pri analizi muzičkog djela.

B.4.3.1 Objašnjava muzičke/glazbene termine.

B.4.3.2 Razlikuje pojmove prima volta i secunda volta, repeticija i ligatura.

B.4.3.3 Razlikuje note različitog trajanja (polovinka, četvrtina i osminka njihove pauze).

UMP-5.2.2 UMP-6.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Oznake tempa na bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku i na italijanskom jeziku. Jedinica mjere. Note i pauze po dužini trajanja, muzički pojmovi za ponavljanje i produžavanje trajanja tonova.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Aktivnim učešćem u pjevanje jednoglasnih pjesama, kod učenika će se razvijati osjećaj za preciznu intonaciju, melodiju, ritam, tempo i dinamiku.

U skladu sa svojim mogućnostima, učenici trebaju izvoditi jednostavne ritmičke aranžmane na udaraljka iz Orffovog instrumentarija pazeći pri tome na muzički metar i preciznost ritmičkog izvođenja.

Analizom učenici trebaju da spoznaju razlike između nota prema njihovom trajanju kao i pojmove prima volta, secunda volta te znak i značenje ligature.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Korelaciji sa nastavnim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost ogleda se u dikciji, tj. pravilnom i razgovjetnom izgovaranju teksta pjesmica i brojalica.

U korelaciji sa Matematikom mogu se obraditi muzički metar, vrsta taktova, te različite ritmičke kombinacije.

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Učiti kako se uči – kroz samostalno izvođenje ili u grupi učenici razvijaju sposobnosti samoregulacije i samokritičnosti.

Kreativno-produktivna kompetencija - razvijanje kreativnosti i sposobnosti učestvovanja u muzičkim aktivnostima i integriranja novih iskustva i znanja.

Kulturna svijest i kulturno izražavanje – Kao pojedinac u grupi razvija uvažavanje drugog i drugačijeg, a sve u cilju što bolje zajedničke izvedbe. Na taj način učenik razvija osjećaja za lijepo i tačno izvođenje.

C RAZUMIJEVANJE MUZIKE U KONTEKSTU

C.4.1

Procjenjuje ulogu muzike u društvu i važnost njene primjene u svakodnevnom životu.

C.4.1.1 Iskazuje/izražava svoje mišljenje o posjećenim kulturnim događajima kroz realizaciju mini projekata (mapa uma, intervju izvođača itd.).

UMP-4.1.3 UMP-6.1.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Posjeta kulturnim događajima (koncerti, predstave).

C.4.2

Izvodi javne nastupe sa ciljem produkcije i reprodukcije muzike/glazbe.

C.4.2.1 Priprema prigodne pjesme i plesne dramatizacije za značajne događaje uz pomoć nastavnika.

C.4.2.2 Izvodi pjesme i plesne dramatizacije prigodne za značajne događaje.

UMP-6.2.1 UMP-6.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Priredbe i druge manifestacije od kulturnog značaja.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Slušajući i izvodeći različite kompozicije, pronalazi mogućnosti njihove primjene u različitim životnim događajima.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Korelacija sa nastavnim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (tekstovi/sadržaj pjesama), te Likovna kultura (ilustriranje slušanih djela tj. posjećenih koncerata/priredbi).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – analiziranjem tekstova pjesama koje sluša i izvodi, komentariše uvažavajući pravila komunikacije.

Informatička pismenost – korištenjem multimedija podstiče se razvoj kritičkog načina razmišljanja, te inovativnost u pronalaženju muzičkih sadržaja za priredbe i druge manifestacije od kulturnog značaja.

Socijalna i građanska kompetencija – razvijanjem pozitivnog odnosa prema vlastitom narodnom identitetu i identitetu drugih naroda.

Kulturna svijest i kulturno izražavanje – razvijanje osjećaja za lijepo kroz učešća u muzičkim izvedbama.

A

SLUŠANJE I UPOZNAVANJE MUZIKE

A.5.1

Procjenjuje muzički stil i oblik slušajući vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna djela.

A.5.1.1 Tumači obilježja vokalnih, vokalno-instrumentalnih i instrumentalnih djela (umjetničke i tradicijske muzike).

UMP-4.1.1 UMP-4.1.2
UMP-4.2.1

KLJUČNI SADRŽAJI

Vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna djela umjetničke i tradicijske muzike.

A.5.2

Analizira slušana muzička djela pronalazeći elemente strukture i izvođačke sastave.

A.5.2.1 Razlikuje pjevačke glasove i vrste horova.

A.5.2.2 Razlikuje instrumentalne sastave.

A.5.2.3 Otkriva tempo, metriku, dinamiku i repeticiju u slušanim djelima.

A.5.3

Iznosi vlastiti doživljaj slušanog djela, s kritičkim osvrtom, koristeći se muzičkim jezikom i različitim izražajnim sredstvima.

A.5.3.1 Objašnjava jednostavnim muzičkim jezikom slušana djela.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Tempo, dinamika, repeticija. Oznake tempa i dinamike na bosanskom, hrvatskom, srpskom jeziku i na italijanskom jeziku.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenici uče kako da razumiju slušana djela kao i faktore koji su utjecali na njihov nastanak slušajući različita djela. Za lakše razumijevanje preporučuje se korištenje kratkih animiranih videa na stranici <https://ed.ted.com/>.

Preporučuje se u cilju lakšeg prepoznavanja vokalnih, vokalno-instrumentalnih i instrumentalnih djela posjeta koncertima, muzičkim školama, ciljani video zapisi i sl. Kako se radi o manjem uzrastu učenike bi korisno bilo upoznati sa dnevnikom aktivnosti u koje bi mogli da zapisuju neke od naučenih karakteristika za sve tri vrste muzike kao i žanrove.

Poželjno je da s kod učenika podstiče kroz interaktivne mape povezivanje već naučenog sa novim u cilju razvijanja kritičkog mišljenja i lakšeg razumijevanja muzičkog jezika.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast slušanja muzike ima mnogo elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Likovna kultura (ilustracija slušanog djela), Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (metrika, slog, analiza teksta pjesme), Odjeljenska zajednica (kultura slušanja na koncertu/muzičkoj predstavi).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Nakon slušanja muzike/glazbe, učenici obrazlažu svoje mišljenje iznoseći sva zapažanja o poslušanom djelu uvažavajući mišljenje drugih.

Učiti kako učiti - Istražujući učenici uče koristiti različite metode (samostalno, u paru ili u grupi), primjenjujući stečeno znanje.

Kulturna svijest i kulturno izražavanje – Uvažavanjem i uživanjem u izvedbama umjetničkih djela kao i dijela iz bogate narodne baštine BiH, podstiče se razvijanje osjećaja za lijepo, ujedno gradeći pozitivan odnos prema vlastitoj kulturi i drugim kulturama.

Informatička pismenost – Koristeći multimedije za traženje, prikaz i upoređivanje informacija učenike podstičemo na inovativnost.

B STVARALAŠTVO I REPRODUKCIJA

B.5.1

Pjeva po sluhu i notnom tekstu razvijajući muzikalnost i muzičko pamćenje.

B.5.1.1 Pjeva pjesme po sluhu i jednostavne kompozicije solmizacijom koristeći se fonomimijom.

UMP-4.2.2 UMP-5.1.1
UMP-5.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Brojalice, pjesme, muzičke igre. Melodija, tekst, tempo i dinamika. Fonomimija.

B.5.2

Primjenjuje notni zapis na instrumentariju kroz reprodukciju pri skupnom muziciranju (instrumentalni sastavi).

B.5.2.1 Izvodi tonove u okviru C dur skale na jednostavnim melodijskim instrumentima.

B.5.2.2 Svira kraće ritmičke obrasce kao pratnju pjesmica koje pjeva na dostupnim instrumentima.

UMP-5.1.2 UMP-5.2.3
UMP-6.2.2

KLJUČNI SADRŽAJI

C dur skala. Melodijski instrumenti Orffovog instrumentarija (metalofon, blokflauta), dostupni instrumenti.

B.5.3

Razvija muzičku pismenost koristeći se muzičkom terminologijom pri analizi muzičkog djela.

B.5.3.1 Zapisuje tonove C - dur skale u notnom sistemu.

B.5.3.2 Imenuje osnovne oznake i njihove varijante za dinamiku i tempo.

UMP-5.2.2 UMP-6.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

C - dur skala. Dinamičke oznake (ff, f, mf, mp, pp, crescendo i decrescendo).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Analizirajući te primjenjujući stečeno znanja pri čitanju jednostavnih notnih zapisa pjesama, kod učenika će se razvijati sposobnost praćenja i izvođenja prema notnom zapisu, razvijajući i osvještavajući osjećaj za intonaciju, melodiju, ritam, tempo i dinamiku.

Aktivnim učešćem i pjevanjem jednoglasnih pjesama, kod učenika će se razvijati osjećaj za preciznu intonaciju, melodiju, ritam, tempo i dinamiku.

U skladu sa svojim mogućnostima, učenici trebaju izvoditi jednostavne ritmičke aranžmane, na melodijskim instrumentima Orffovog instrumentarija, poštujući muzički metar, kao i tačnost ritmičkog i melodijskog izvođenja.

Analizom učenici trebaju da spoznaju razlike između nota prema njihovom trajanju kao i visini te položaju u linijskom sistemu u okviru C dur skale.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Korelacija sa nastavnim predmetom Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost ogleđa se u dikciji, tj. pravilnom i razgovjetnom izgovaranju teksta pjesmica.

U korelaciji sa Matematikom mogu se obraditi muzički metar, vrsta taktova, te različite ritmičke kombinacije.

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Učiti kako se uči – kroz samostalno izvođenje ili u grupi učenici razvijaju sposobnosti popravljanja, poboljšavanja (samoregulacije).

Kreativno-produktivna kompetencija - razvijanje kompleksnog mišljenja kroz analizu i reprodukciju muzičkih sadržaja. Reprodukcijsko muzičkih/glazbenih sadržaja omogućava se izražavanje vlastitih ideja i emocija. Učestvovanja u muzičkim/glazbenim aktivnostima razvija se i podstiče kreativnost.

Kulturna svijest i kulturno izražavanje – Uživa i uvažava slušanim djela i izvedbama razvijajući osjećaj za lijepo, ujedno gradeći pozitivan odnos prema vlastitoj kulturi i drugim kulturama.

C

RAZUMIJEVANJE MUZIKE U KONTEKSTU

C.5.1

Procjenjuje ulogu muzike u društvu i važnost njene primjene u svakodnevnom životu.

C.5.1.1 Prikazuje svoje mišljenje o posjećenim kulturnim događajima kroz realizaciju mini projekata a u skladu sa ključnim sadržajima.

UMP-4.1.3 UMP-6.1.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Posjeta kulturnim događajima (koncerti, predstave).

C.5.2

Izvodi javne nastupe sa ciljem produkcije i reprodukcije muzike.

C.5.2.1 Priprema prigodne pjesme i plesne dramatizacije za značajne događaje uz pomoć nastavnika.

C.5.2.2 Izvodi pjesme i plesne dramatizacije prigodne za značajne događaje.

C.5.2.3 Primjenjuje muzičke sadržaje kroz sadržaje drugih umjetnosti (vizuelna umjetnost, ples, igrokazi).

UMP-6.2.1 UMP-6.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Priredbe i druge manifestacije od kulturnog značaja.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Slušajući i izvodeći različite kompozicije, pronalazi mogućnosti njihove primjene u različitim životnim događajima. Poseban akcent je preporučljivo staviti na važnost tradicionalne muzike naroda BiH.

Pronalazi vezu između muzike i drugih umjetnosti.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Korelacija sa nastavnim predmetom Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (tekstovi/sadržaj pjesama), te Likovna kultura (ilustriranje slušanih djela tj posjećenih koncerata /priredbi).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – analiziranjem tekstova pjesama koje sluša i izvodi, komentariše uvažavajući pravila komunikacije.

Informatička pismenost – korištenjem multimedija podstiče se razvoj kritičkog načina razmišljanja, te inovativnost u pronalaženju muzičkih/glazbenih sadržaja za priredbe i druge manifestacije od kulturnog značaja.

Socijalna i građanska kompetencija – razvijanjem pozitivnog odnosa prema vlastitom narodnom identitetu i identitetu drugih naroda.

► Osnovno ► VI.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 6

A

SLUŠANJE I UPOZNAVANJE MUZIKE

A.6.1

Procjenjuje muzički stil i oblik slušajući vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna djela.

A.6.1.1 Objašnjava ulogu instrumenta u orkestru.

A.6.1.2 Obrazlaže obilježja Antičke muzike povezujući historijske događaje koji su uticali na razvoj tadašnje muzike.

UMP-4.1.1 UMP-4.1.2
UMP-4.2.1

KLJUČNI SADRŽAJI

Muzika antičke Grčke. Uloga solo dionice i pratnje.

A.6.2

Analizira slušana muzička djela pronalazeći elementestrukturu i izvodačke sastave.

A.6.2.1 Objašnjava slušana djela kategorišući grupe instrumenata u simfonijskom orkestru.

A.6.2.2 Razlikuje jednostavnu strukturu oblika dvodijelne i trodijelne pjesme.

A.6.2.3 Analizira jednostavan notni zapis u skladu sa ključnim sadržajima.

A.6.3

Iznosi vlastiti doživljaj slušanog djela, s kritičkim osvrtom, koristeći se muzičkim jezikom i različitim izražajnim sredstvima.

A.6.6.1 Objašnjava slušana djela jednostavnim muzičkim jezikom iznoseći vlastiti stav.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Kategorizacija instrumenata po grupama. Dvodijelna i trodijelna pjesma. Notni zapisi - analiza

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Učenici uče kako da razumiju slušana djela kao i historijske faktore koji su uticali na njihov nastanak. Za lakše razumijevanje uloge i važnosti muzike u antičkoj Grčkoj preporučava se korištenje kratkih animiranih videa na stranici <https://ed.ted.com/>.

Preporučuje se u cilju lakšeg prepoznavanja vokalnih, vokalno-instrumentalnih i instrumentalnih djela posjeta koncertima, muzičkim školama, ciljani video zapisi i sl. Poželjno je da se vodi dnevnik aktivnosti u koje bi mogli da zapisuju neke od naučenih karakteristika za sve tri vrste muzike kao i stilove te na taj način integrišu dosadašnja znanja.

Poželjno je da se kod učenika podstiče povezivanje već naučenog sa novim u cilju razvijanja kritičkog mišljenja i lakšeg razumijevanja muzičkog jezika.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast slušanja muzike/glazbe ima mnogo elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetom: Historija i Geografija (zavisnost muzičkih epoha o historijskim faktorima, geografski kontekst) Likovna kultura (umjetnička djela iz perioda antičke Grčke), Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (metrika, slog, analiza teksta pjesme), Odjeljenska zajednica (kultura slušanja na koncertu/muzičkoj predstavi).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Nakon slušanja muzike, učenici obrazlažu svoje mišljenje iznoseći sva zapažanja o slušanom djelu uvažavajući mišljenje drugih.

Učiti kako učiti - Istražujući učenici uče koristiti različite metode (samostalno, u paru ili u grupi), primjenjujući stečeno znanje.

Informatička pismenost – Koristeći multimedije za traženje, prikaz i upoređivanje informacija učenike podstičemo na inovativnost.

Kulturna svijest - Graditi pozitivan odnos prema vlastitoj kulturi i drugim kulturama. Ovo su jedni od preduvjeta za stvaranje kriterija za vrednovanje muzike.

B **STVARALAŠTVO I REPRODUKCIJA**

B.6.1

Pjeva po sluhu i notnom tekstu razvijajući muzikalnost i muzičko pamćenje.

B.6.1.1 Izvodi pjesme primjenjujući pravila vokalne tehnike (intonacija, artikulacija, dikcija), a u skladu sa svojim mogućnostima.

UMP-4.2.2 UMP-5.1.1
UMP-5.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Pjesme. Pravila vokalne tehnike (intonacija, dikcija, artikulacija).

B.6.2

Primjenjuje notni zapis na instrumentariju kroz reprodukciju pri skupnom muziciranju (instrumentalni sastavi).

B.6.2.1 Izvodi fragmente jednostavnih kompozicija koristeći se muzičkim pismom.

B.6.2.2 Razlikuje tešku od lahke dobe (teza-arza) kao i 2/4, 3/4 i 4/4 mjeru.

UMP-5.1.2 UMP-5.2.3
UMP-6.2.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Muzičko pismo. Teza-arza. Mjera 2/4, 3/4 i 4/4.

B.6.3

Razvija muzičku pismenost koristeći se muzičkom terminologijom pri analizi muzičkog djela.

B.6.3.1 Navodi tonove u okviru proširene C - dur skale, objašnjavajući osnovne elemente dura.

B.6.3.2 Primjenjuje ritmičke slogove (ta-te, ta-fa-te-fe) u cilju razvijanja osjećaja za ritam i podjelu jedinice brojanja.

UMP-4.1.3 UMP-5.2.2
UMP-6.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Proširena C - dur skala (a malo do e 2). Elementi dura (polustepeni, glavni stupnjevi, vođica). Podjela jedinice brojanja.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Aktivnim učešćem u pjevanje jednoglasnih pjesama, kod učenika će se razvijati osjećaj za preciznu intonaciju, melodiju, ritam, tempo i dinamiku.

U skladu sa svojim mogućnostima, učenici trebaju izvoditi jednostavne ritmičke aranžmane, na vlastitim ili dostupnim školskim instrumentima, poštujući muzički metar, kao i tačnost ritmičkog i melodijskog izvođenja.

Analizom učenici trebaju da spoznaju razlike između nota prema njihovom trajanju kao i visini te položaju u linijskom sistemu u okviru proširene C dur skale, kao i osnovne karakteristike svake durske skale.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Korelacija sa nastavnim predmetom Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost ogleda se u dikciji, tj. pravilnom i razgovjetnom izgovaranju teksta pjesmica.

U korelaciji sa Matematikom mogu se obraditi muzički metar, vrsta taktova, te različite ritmičke kombinacije.

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Učiti kako se uči – kroz samostalno izvođenje ili u grupi učenici razvijaju sposobnosti popravljavanja, poboljšavanja (samoregulacije).

Kreativno-produktivna kompetencija - razvijanje kompleksnog mišljenja kroz analizu i reprodukciju muzičkih sadržaja. Razvijanje kreativnosti i sposobnosti učestvovanja u muzičkim/glazbenim aktivnostim i integrisanja novih iskustva i znanja.

Kulturna svijest i kulturno izražavanje – Uvažavanje i uživanje u zajedničkim izvedbama, kao i razvijanje osjećaja za lijepo i tačno izvođenje.

C

RAZUMIJEVANJE MUZIKE U KONTEKSTU

C.6.1

Procjenjuje ulogu muzike u društvu i važnost njene primjene u svakodnevnom životu.

C.6.1.1 Razlikuje muzičke žanrove popularne muzike sa akcentom na tekst i melodiju.

C.6.1.2 Tumači ulogu muzike u ostalim umjetnostima.

UMP-4.1.3 UMP-6.1.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Stilovi popularne muzike . Analiza teksta i melodije. Uloga muzike u drugim umjetnostima.

C.6.2

Izvodi javne nastupe sa ciljem produkcije i reprodukcije muzike.

C.6.2.1 Demonstrira muzičku kreativnost i vještine koristeći se dostupnim instrumentima i plesnom koreografijom.

C.6.2.2 Kreira koreografiju uz upotrebu različitih stilova muzike.

UMP-6.2.1 UMP-6.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Muzička kreativnost. Plesna koreografija. Različiti stilovi muzike.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Slušajući i izvodeći različite kompozicije, pronalazi mogućnosti njihove primjene u različitim životnim događajima. Poseban akcent je preporučljivo staviti na važnost tradicionalne muzike naroda BiH. Također, istražuje primjenu i utjecaj popularne muzike u svakodnevnom životu.

Pronalazi vezu između muzike i drugih umjetnosti.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Korelacija sa nastavnim predmetom Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (tekstovi/sadržaj pjesama), te Likovna kultura (Djela Antičke Grčke).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – analiziranjem tekstova pjesama koje sluša i izvodi, komentariše uvažavajući pravila komunikacije.

Informatička pismenost – korištenjem multimedija podstiče se razvoj kritičkog načina razmišljanja, te inovativnost u pronalaženju muzičkih/glazbenih sadržaja za priredbe i druge manifestacije od kulturnog značaja.

Socijalna i građanska kompetencija – razvijanjem pozitivnog odnosa prema vlastitom narodnom identitetu i identitetu drugih naroda.

Kulturna svijest i kulturno izražavanje – Uvažavanjem i uživanjem u izvedbama umjetničkih djela kao i dijela iz bogate narodne baštine BiH, podstiče se razvijanje osjećaja za lijepo.

Kreativno-produktivna kompetencija - Analiza i vrednovanje različitih stavova o ulozi muzike u životu čovjeka.

► Osnovno ► VII.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 7

A

SLUŠANJE I UPOZNAVANJE MUZIKE

A.7.1

Procjenjuje muzički stil i oblik slušajući vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna djela.

A.7.1.1 Obrazlaže obilježja muzike srednjeg vijeka povezujući historijske događaje koji su uticali na razvoj tadašnje muzike.

A.7.1.2 Razlikuje određene muzičke termine (muzička tema, muzički oblik, izvođački sastav, višestavačnost, pratnja).

UMP-4.1.1 UMP-4.1.2

UMP-4.2.1

KLJUČNI SADRŽAJI

Kompozicija, muzički oblici, tema, izvođački sastav, višestavačnost. Muzika srednjeg vijeka.

A.7.2

Analizira slušana muzička djela pronalazeći elementestrukturu i izvodačke sastave.

A.7.3

Iznosi vlastiti doživljaj slušanog djela, s kritičkim osvrtom, koristeći se muzičkim jezikom i različitim izražajnim sredstvima.

A.7.2.1 Objašnjava osnovne karakteristike instrumentalnih oblika (koncert, sonata, simfonija, uvertira, balet) navodeći određene muzičke termine (solo, orkestar, muzičko-scensko, višestavčno).

A.7.2.2 Prepoznaje određene vokalne i vokalno-instrumentalne oblike (opera, arija, duet, a cappella).

A.7.3.1 Izražava svoj stav, nakon slušanja djela, na kreativan način u skladu sa svojim afinitetima.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Opera, arija, duet, a cappella, koncert, sonata, simfonija, uvertira, balet.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Slušanjem različitih kompozicija učenici upoznaju, doživljavaju i uče da razumiju slušana djela, te faktore koji su uticali na njihov nastanak. Koristiti vizuelno pomagalo „Muzički vremeplov“, za lakše razumijevanje redosljeda muzičkih epoha, vremena njihovog nastanka i najznačajnijih predstavnika.

Važno je učenicima omogućiti aktivnosti i sadržaje koji će omogućiti lakše prepoznavanje vokalnih, vokalno-instrumentalnih i instrumentalnih sastava, a to mogu biti video zapisi ili još bolje posjete koncertima, muzičkim školama i sl. te vođenje evidencije o poslušanim kompozicijama, sa njihovim najvažnijim karakteristikama, kao što su broj izvodača, vrsta izvodačkog sastava, broj stavova, kompozitor i period nastanka.

Na ovaj način učenici otkrivaju važne detalje, utvrđuju sličnosti i različitosti, ocjenjuju kvalitet poslušanog sadržaja i uspostavljaju veze između nastavnih sadržaja. Važno je poticati učenike na povezivanje novog gradiva sa prethodno stečenim znanjem, te razvijati sposobnost logičnog zaključivanja i kritičkog mišljenja.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast slušanja muzike ima mnogo elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetom: Historija i Geografija (zavisnost muzičkih/glazbenih epoha o historijskim faktorima, geografski kontekst), Likovna kultura (ilustracija poslušanog djela), Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (metrika, slog, analiza teksta pjesme, libreto), Odjeljenska zajednica (osnovne norme ponašanja na koncertu/muzičkoj predstavi).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Nakon slušanja muzike/glazbe, učenik obrazlaže svoje mišljenje iznoseći sva zapažanja o poslušanom djelu. Pri tome mora paziti na uvažavanje ostalih sagovornika.

Učiti kako učiti - Poticati učenike da uče kroz istraživanje (samostalno, u paru ili u grupi), uz primjenu ranije stečenih znanja.

Informatička pismenost – Poticati učenike na korištenje multimedije za traženje, prikaz i upoređivanje informacija s ciljem podrške kritičkom načinu razmišljanja i kreativnosti, te poticanju učenika na inovativnost.

Društveno-građanska kompetencija – Poticati učenike na razumijevanje nacionalnog kulturnog identiteta. Usmjeravati učenike na konstruktivno komuniciranje, pri čemu trebaju pokazati poznavanje općeprihvaćene norme i pravila ponašanja.

Kulturna svijest - Graditi pozitivan odnos prema vlastitoj kulturi, kao i drugim kulturama, te stvaranje kriterija za vrednovanje muzike.

B **STVARALAŠTVO I REPRODUKCIJA**

B.7.1

Pjeva po sluhu i notnom tekstu razvijajući muzikalnost i muzičko pamćenje.

B.7.1.1 Interpretira naučenu kompoziciju korigujući intonaciju, te poštujući dinamičke oznake i oznake tempa i metra.

UMP-4.2.2 UMP-5.1.1
UMP-5.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Pjesma, intonacija, melodija, ritam, dinamika, tempo, dikcija.

B.7.2

Primjenjuje notni zapis na instrumentariju kroz reprodukciju pri skupnom muziciranju (instrumentalni sastavi).

B.7.2.1 Reprodukuj e ritam na improviziranim instrumentima ili kroz body drumming (tijelo kao udarački instrument).

B.7.2.2 Improvizuje jednostavnu ritmičku pratnju nastavnim sadržajima u odgovarajućem metru.

B.7.2.3 Reprodukuj e jednostavne melodije, prema notnom zapisu, na dostupnom instrumentariju.

UMP-5.1.2 UMP-5.2.3
UMP-6.2.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Brojalice, pjesme, muzičke igre, melodija, tempo i dinamika

B.7.3

Razvija muzičku pismenost koristeći se muzičkom terminologijom pri analizi muzičkog djela.

B.7.3.1 Razlikuj e osnovna obilježja durske i molske ljestvice/skale (C- dur/a-moll –sve tri vrste mola).

B.7.3.2 Imenuj e nove termine (bas ključ i muzički predznaci).

B.7.3.3 Prati tok kretanja melodije u notnom zapisu i primjenjuje ga u praksi.

UMP-5.2.2 UMP-6.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Notni zapis, dur i mol (prirodni, harmonijski i melodijski), Bas ključ, predznaci (povisilice, snizilice, razrješilice).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Kroz analizu i aktivno učešće u pjevanje jednoglasnih pjesama, pa čak i višeglasnih u formi kanona, kod učenika će se razvijati osjećaj za preciznu intonaciju, melodiju, ritam, tempo i dinamiku, te sposobnost praćenja i izvođenja prema notnom zapisu.

U skladu sa svojim mogućnostima, učenici trebaju izvoditi jednostavne ritmičke aranžmane, na pravim ili improviziranim ritmičkim instrumentima ili putem body drumming. Pri tome paziti na muzički metar, kao i na preciznost ritmičkog izvođenja.

Poticati učenike na samostalno analiziranje i izvođenje jednostavnih notnih zapisa na dostupnom instrumentariju ili ilustraciji klavijature.

Analizom i logičkim zaključivanjem učenici trebaju da spoznaju razlike između durskih i molskih ljestvica, te načinu primjene muzičkih predznaka, kao i pojma Bas ključ.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Kod izvođenja brojalica i pjesama, treba paziti na muzički metar, kao i na pravilno i razgovijetno izgovaranje teksta, u čemu se ogleda korelacija sa nastavnim predmetom Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost.

U korelaciji sa Matematikom mogu se obraditi ljestvice, muzički metar, vrsta taktova, te različite ritmičke kombinacije.

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Učiti kako se uči – kroz samostalno izvođenje ili u grupi učnici razvijaju sposobnosti popravljavanja, poboljšavanja (samoregulacije).

Kreativno-produktivna kompetencija - razvijanje kompleksnog mišljenja kroz analizu i reprodukciju muzičkih sadržaja. Razvijanje kreativnosti i sposobnosti učestvovanja u muzičkim aktivnostima i integrisanja novih iskustva i znanja.

Kulturna svijest i kulturno izražavanje – Uvažavanje i uživanje u zajedničkim izvedbama, kao i razvijanje osjećaja za lijepo i tačno izvođenje.

C RAZUMIJEVANJE MUZIKE U KONTEKSTU

C.7.1

Procjenjuje ulogu muzike u društvu i važnost njene primjene u svakodnevnom životu.

C.7.1.1 Komentira različite muzičke sa akcentom na tekst i melodiju uz argumentaciju.

C.7.1.2 Istražuje ulogu i primjenu muzike u scenskoj umjetnosti, te njenu vezu sa književnošću.

C.7.1.3 Spoznaje ulogu i primjenu muzike u narodnoj tradiciji.

UMP-4.1.3 UMP-6.1.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Umjetnička, tradicionalna, scenska i popularna muzika, muzički pravac.

C.7.2

Izvodi javne nastupe sa ciljem produkcije i reprodukcije muzike.

C.7.2.1 Povezuje ulogu i primjenu muzike sa značajnim događajima.

C.7.2.2 Primjenjuje muziku odgovarajućeg sadržaja u određenim prilikama.

UMP-6.2.1 UMP-6.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Patriotska, tradicionalna, praznična muzika, javni nastupi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Slušajući i izvodeći različite kompozicije, pronalazi mogućnosti njihove primjene uz različite životne događaje, sa naročitim isticanjem važnosti tradicionalne muzike.

Pronalazi vezu između muzike i književnosti, kao i mogućnosti korištenja muzike u scenskoj umjetnosti.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Korelacija je moguća sa nastavnim predmetom Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (tekstovi/sadržaj pjesama i mogućnost njihove primjene), te Likovna kultura (scenska djela), Odjeljena zajednica (narodna baština).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – kritički procjenjuje tekstove pjesama koje sluša i izvodi, te argumentovano komentariše različite muzičke stilove, uvažavajući pravila komunikacije.

Informatička pismenost – poticanje na korištenje tehnologije u svrhu razvoja kritičkog načina razmišljanja, te pronalaženja odgovarajućih kompozicija za određene prilike.

Socijalna i građanska kompetencija – Poticanje na pozitivan odnos prema vlastitom narodnom identitetu, ali i prema drugim kulturama.

Kulturna svijest i kulturno izražavanje – Razvoj kritičkog mišljenja i izbjegavanje stereotipa kod odabira muzike. Uvažavanje i uživanje u muzičkim/glazbenim izvedbama. Razvijanje osjećaja za lijepo.

Kreativno-produktivna kompetencija - Analiza i vrednovanje različitih stavova o ulozi muzike u životu čovjeka.

► Osnovno ► VIII.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 8

A

SLUŠANJE I UPOZNAVANJE MUZIKE

A.8.1

Procjenjuje muzički stil i oblik slušajući vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna djela.

UMP-4.1.1 UMP-4.1.2

UMP-4.2.1

A.8.1.1 Obrazlaže osnovna obilježja muzičkih epoha renesanse, baroka i klasicizma razumijevajući osnovne razlike između ovih stilova.

A.8.1.2 Upoređuje pojedine muzičke/glazbene oblike povezujući ih sa kompozitorima/skladateljima i muzičkim/glazbenim stilom.

KLJUČNI SADRŽAJI

Renesansa, barok, klasicizam, muzički oblici, predstavnici renesanse, baroka i klasicizma.

A.8.2

Analizira slušana muzička djela pronalazeći elementstrukture i izvođačke sastave.

A.8.2.1 Analizira izražajna sredstva muzike u cilju stvaranja uslova za izgradnju kriterija za estetsko vrednovanje.

A.8.2.2 Upoređuje pojedine vokalno-instrumentalne i muzičko-scenske oblike (balet, opera, oratorij).

A.8.3

Iznosi vlastiti doživljaj slušanog djela, s kritičkim osvrtom, koristeći se muzičkim jezikom i različitim Izražajnim sredstvima.

A.8.3.1 Iznosi svoj stav nakon slušanja umjetničke / tradicijske muzike koristeći se odgovarajućim terminima.

A.8.3.2 Iznosi svoj stav nakon slušanja popularne muzike s kritičkim osvrtom.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna djela, "Muzički vremeplov".

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Slušanjem različitih kompozicija učenici upoznaju, doživljavaju i uče da razumiju slušana djela, te faktore koji su uticali na njihov nastanak.

Važno je učenicima omogućiti aktivnosti i sadržaje koji će omogućiti lakše prepoznavanje vokalnih, vokalno-instrumentalnih i instrumentalnih sastava, a to mogu biti video zapisi ili još bolje posjete koncertima, muzičkim/glazbenim školama i sl., te vođenje evidencije o poslušanim kompozicijama, sa njihovim najvažnijim karakteristikama, kao što su broj izvođača, vrsta izvođačkog sastava, broj stavova, kompozitor i period nastanka.

Na ovaj način učenici otkrivaju važne detalje, utvrđuju sličnosti i različitosti, ocjenjuju kvalitet poslušanog sadržaja i uspostavljaju veze između nastavnih sadržaja. Važno je poticati učenike na povezivanje novog gradiva sa prethodno stečenim znanjem, te razvijati sposobnost logičnog zaključivanja i kritičkog mišljenja.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast slušanja muzike ima mnogo elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Historijom i Geografijom (zavisnost muzičkih epoha o historijskim faktorima, geografski kontekst), Likovnom kulturom (ilustracija poslušanog djela), Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (metrika, slog, analiza teksta pjesme, libreto) u korelacija sa Informatikom, učenike poticati na pravljenje prezentacija, te traženje informacija.

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Nakon slušanja muzike/glazbe, učenik obrazlaže svoje mišljenje iznoseći sva zapažanja o slušanom djelu. Pri tome mora paziti na uvažavanje ostalih sagovornika.

Učiti kako učiti - Poticati učenike da uče kroz istraživanje (samostalno, u paru ili u grupi), uz primjenu ranije stečenih znanja.

Informatička pismenost – Poticati učenike na korištenje multimedije za traženje, prikaz i upoređivanje informacija s ciljem podrške kritičkom načinu razmišljanja i kreativnosti, te poticanju učenika na inovativnost.

Društveno-građanska kompetencija – Poticati učenike na razumijevanje nacionalnog kulturnog identiteta. Usmjeravati učenike na konstruktivno komuniciranje, pri čemu trebaju pokazati poznavanje općeprihvaćene norme i pravila ponašanja.

Kulturna svijest - Graditi pozitivan odnos prema vlastitoj kulturi, kao i drugim kulturama, te stvaranje kriterija za vrednovanje muzike.

B **STVARALAŠTVO I REPRODUKCIJA**

B.8.1

Pjeva po sluhu i notnom tekstu razvijajući muzikalnost i muzičko pamćenje.

B.8.1.1 Interpretira naučenu kompoziciju prema notnom zapisu dosljedno poštujući oznake za dinamiku, tempo i muzički metar.

UMP-4.2.2 UMP-5.1.1
UMP-5.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Pjesme, notni tekst, tempo, dinamika, muzički metar.

B.8.2

Primjenjuje notni zapis na instrumentariju kroz reprodukciju pri skupnom muziciranju (instrumentalni sastavi).

B.8.2.1 Upoređuje notne zapise prema mogućnostima izvođenja nadostupnim instrumentima (ritmičkim, melodijskim i body drumming).

B.8.2.2 U skladu sa mogućnostima, izvodi jednostavne melodije na dostupnim melodijskim instrumentima.

UMP-5.1.2 UMP-5.2.3
UMP-6.2.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Notni zapisi, jednostavne melodije, melodijski instrumenti.

B.8.3

Razvija muzičku pismenost koristeći se muzičkom terminologijom pri analizi muzičkog djela.

B.8.3.1 Razlikuje osnovna obilježja durske i molske ljestvice (G-dur /e –moll - sve tri vrste mola).

B.8.3.2 Pronalazi povišene i snižene tonove na klavijaturi.

UMP-5.2.2 UMP-6.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

G-dur i e-moll, povisilice i snizilice, dinamika, tempo, muzički metar, body drumming, melodijski i ritmički instrumenti.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Kroz analizu i primjenu stečenog znanja u čitanju notnog zapisa pjesama, kod učenika će se razvijati sposobnost praćenja i izvođenja prema notnom zapisu, a pjevanje uz instrument ili u grupi će im dati osjećaj za preciznu intonaciju, melodiju, ritam, tempo i dinamiku.

U skladu sa svojim mogućnostima, učenici trebaju izvoditi jednostavne ritmičke aranžmane, na pravim ili improviziranim ritmičkim instrumentima ili putem body drumming. Pri tome paziti na muzički metar, kao i na preciznost ritmičkog izvođenja.

Poticati učenike na samostalno analiziranje i izvođenje jednostavnih notnih zapisa na dostupnom instrumentariju ili ilustraciji klavijature, uz primjenu svih ranije stečenih znanja o muzici/glazbi.

Analizom i logičnim zaključivanjem, učenici trebaju da primjene razlike između durskih i molskih ljestvica, te da samostalno postave ljestvice sa jednim predznakom (G dur/e moll).

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Kod izvođenja pjesama, treba paziti na muzički metar, kao i na pravilno i razgovijetno izgovaranje teksta, u čemu se ogleda korelacija sa nastavnim predmetom Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost.

U korelaciji sa Matematikom mogu se obraditi ljestvice, muzički metar, vrsta taktova, te različite ritmičke kombinacije.

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Učiti kako se uči – kroz samostalno izvođenje ili u grupi učenici razvijaju sposobnosti popravljavanja, poboljšavanja (samoregulacije).

Kreativno-produktivna kompetencija - razvijanje kompleksnog mišljenja kroz analizu i reprodukciju muzičkih sadržaja. Razvijanje kreativnosti i sposobnosti učestvovanja u muzičkim/glazbenim aktivnostim i integrisanja novih iskustva i znanja.

Kulturna svijest i kulturno izražavnja – Uvažavanje i uživanje u zajedničkim izvedbama, kao i razvijanje osjećaja za lijepo i tačno izvođenje.

C RAZUMIJEVANJE MUZIKE U KONTEKSTU

C.8.1

Procjenjuje ulogu muzike u društvu i važnost njene primjene u svakodnevnom životu.

C.8.1.1 Upoređuje tekstove i muziku različitih žanrova iznoseći svoj stav o njenom uticaju na društvo.

C.8.1.2 Povezuje značaj i primjenu muzike u različitim prilikama u svakodnevnom životu.

UMP-4.1.3 UMP-6.1.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Tradicionalna, umjetnička i popularna muzika.

C.8.2

Izvodi javne nastupe sa ciljem produkcije i reprodukcije muzike.

C.8.2.1 Izvodi javne nastupe sa ciljem produkcije i reprodukcije muzike/glazbe.

UMP-6.2.1 UMP-6.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Javni nastupi sa odgovarajućim programom.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Slušajući i izvodeći različite kompozicije, pronalazi mogućnosti njihove primjene uz različite životne događaje, sa naročitim isticanjem važnosti tradicionalne muzike .

Pronalazi vezu između muzike i drugih umjetnosti.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Korelacija je moguća sa nastavnim predmetom Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (tekstovi/ sadržaj pjesama i mogućnost njihove primjene), te Likovna kultura (scenska djela), Odjeljena zajednica (narodna baština).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – kritički procjenjuje tekstove pjesama koje sluša i izvodi, te argumentovano komentariše različite muzičke/glazbene žanrove, uvažavajući pravila komunikacije.

Informatička pismenost – poticanje na korištenje tehnologije u svrhu razvoja kritičkog načina razmišljanja, te pronalazjenja odgovarajućih kompozicija za određene prilike.

Socijalna i građanska kompetencija – Poticanje na pozitivan odnos prema vlastitom narodnom identitetu, ali i prema drugim kulturama.

Kulturna svijest i kulturno izražavanje – Razvoj kritičkog mišljenja i izbjegavanje stereotipa kod odabira muzike. Uvažavanje i uživanje u muzičkim/glazbenim izvedbama. Razvijanje osjećaja za lijepo.

Kreativno-produktivna kompetencija - Analiza i vrednovanje različitih stavova o ulozi muzike u životu čovjeka.

► Osnovno ► IX.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 9

A

SLUŠANJE I UPOZNAVANJE MUZIKE

A.9.1

Procjenjuje muzički stil i oblik slušajući vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna djela.

UMP-4.1.1 UMP-4.1.2
UMP-4.2.1

A.9.1.1 Obrazlaže obilježja muzičkih epoha romantizma, impresionizma, te muzike XX stoljeća, razumijevajući faktore koji su uticali na njen razvoj.

A.9.1.2 Procjenjuje slušana muzička djela na osnovu stila i oblika prema ključnim sadržajima.

A.9.1.3 Upoređuje razvoj umjetničke, popularne muzike kreirajući i koristeći „Muzički vremeplov“.

KLJUČNI SADRŽAJI

Vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna djela, “Muzički vremeplov”.

A.9.2

Analizira slušana muzička djela pronalazeći elemente strukture i izvođačke sastave.

A.9.2.1 Stvara kriterije za vrednovanje muzike analizirajući izražajna sredstva muzike/glazbe.

A.9.3

Iznosi vlastiti doživljaj slušanog djela, s kritičkim osvrtom, koristeći se muzičkim jezikom i različitim izražajnim sredstvima.

A.9.3.1 Iznosi doživljaj slušanog djela na osnovu vlastitog iskustva koristeći se muzičkim jezikom i drugim izražajnim sredstvima.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Slušna analiza djela, muzički jezik, izražajna sredstva.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Slušanjem različitih kompozicija učenici upoznaju, doživljavaju i uče da razumiju slušana djela, te faktore koji su uticali na njihov nastanak.

Važno je učenicima omogućiti aktivnosti i sadržaje koji će omogućiti lakše prepoznavanje vokalnih, vokalno-instrumentalnih i instrumentalnih sastava, a to mogu biti video zapisi ili još bolje posjete koncertima, muzičkim školama i sl, te vođenje evidencije o poslušanim kompozicijama, sa njihovim najvažnijim karakteristikama. Isto važi i za djela popularne/zabavne muzike, čemu treba dati poseban značaj u završnom razredu osnovne škole.

Na ovaj način učenici otkrivaju važne detalje, utvrđuju sličnosti i različitosti, ocjenjuju kvalitet poslušanog sadržaja i uspostavljaju veze između nastavnih sadržaja. Važno je poticati učenike na povezivanje novog gradiva sa prethodno stečenim znanjem, te razvijati sposobnost logičkog zaključivanja i kritičkog mišljenja.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast slušanja muzike/glazbe ima mnogo elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Historija i Geografija (zavisnost muzičkih epoha o historijskim faktorima, geografski kontekst), Likovna kultura (upoređivanje razvoja Muzičke/glazbene i Likovne umjetnosti), Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (analiza teksta pjesme).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Nakon slušanja muzike/glazbe, učenik obrazlaže svoje mišljenje iznoseći sva zapažanja o poslušanom djelu. Pri tome mora paziti na uvažavanje ostalih sagovornika.

Učiti kako učiti - Poticati učenike da uče kroz istraživanje (samostalno, u paru ili u grupi), uz primjenu ranije stečenih znanja.

Informatička pismenost – Poticati učenike na korištenje multimedije za traženje, prikaz i upoređivanje informacija s ciljem podrške kritičkom načinu razmišljanja i kreativnosti, te poticanju učenika na inovativnost.

Društveno-građanska kompetencija – Poticati učenike na razumijevanje nacionalnog kulturnog identiteta. Usmjeravati učenike na konstruktivno komuniciranje, pri čemu trebaju pokazati poznavanje općeprihvaćene norme i pravila ponašanja.

Kulturna svijest - Graditi pozitivan odnos prema vlastitoj kulturi, kao i drugim kulturama, te stvara kriterije za vrednovanje muzike.

B

STVARALAŠTVO I REPRODUKCIJA

B.9.1

Pjeva po sluhu i notnom tekstu razvijajući muzikalnost i muzičko pamćenje.

B.9.1.1 Pjeva po sluhu i notnom tekstu kompozicije različitih žanrova, razvijajući muzikalnost i muzičko pamćenje.

UMP-4.2.2 UMP-5.1.1
UMP-5.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Pjevanje po sluhu, prema notnom zapisu, muzičko pamćenje.

B.9.2

Primjenjuje notni zapis na instrumentariju kroz reprodukciju pri skupnom muziciranju (instrumentalni sastavi).

B.9.2.1 Primjenjuje jednostavan notni zapis na dostupnim ritmičkim i melodijskim instrumentima, kroz reprodukciju pri skupnom muziciranju (orkestar), primjenjujući sva ranije stečena znanja.

UMP-5.1.2 UMP-5.2.3
UMP-6.2.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Notni zapis, skupno muziciranje (orkestar).

B.9.3

Razvija muzičku pismenost koristeći se muzičkom terminologijom pri analizi muzičkog djela.

B.9.3.1 Postavlja F-dur i d –moll ljestvicu koristeći se stečenim znanjem iz teorije muzike.

UMP-5.2.2 UMP-6.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

F-dur i d-moll, teorija muzike.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Kroz analizu i primjenu stečenog znanja u čitanju notnog zapisa pjesama, kod učenika će se razvijati sposobnost praćenja i izvođenja prema notnom zapisu, a pjevanje uz instrument ili u grupi će im dati osjećaj za preciznu intonaciju, melodiju, ritam, tempo i dinamiku.

U skladu sa svojim mogućnostima, učenici trebaju izvoditi muzičke aranžmane, na pravim ili improvizovanim instrumentima. Pri tome paziti i ukazivati na važnost preciznog i tačnog izvođenja.

Poticati učenike na samostalno analiziranje i izvođenje jednostavnih notnih zapisa na dostupnom instrumentariju ili ilustraciji klavijature, uz primjenu svih ranije stečenih znanja o muzici/glazbi.

Analizom i logičnim zaključivanjem, učenici trebaju da primjene razlike između durskih i molskih ljestvica, te da samostalno postave ljestvice sa jednim preznakom (F dur/d moll).

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Kod izvođenja pjesama, treba paziti na muzički metar, kao i na pravilno i razgovijetno izgovaranje teksta, u čemu se ogleda korelacija sa nastavnim predmetom Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost, ali i stranih jezika, naročito kod izvođenja kompozicija zabavne muzike.

U korelaciji sa Matematikom mogu se obraditi ljestvice, muzički metar, vrsta taktova, te različite ritmičke kombinacije.

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Učiti kako se uči – kroz samostalno izvođenje ili u grupi učenici razvijaju sposobnosti popravljavanja, poboljšavanja (samoregulacije).

Kreativno-produktivna kompetencija - razvijanje kompleksnog mišljenja kroz analizu i reprodukciju muzičkih sadržaja. Razvijanje kreativnosti i sposobnosti učestvovanja u muzičkim/glazbenim aktivnostim i integrisanja novih iskustva i znanja.

Kulturna svijest i kulturno izražavanje – Uvažavanje i uživanje u zajedničkim izvedbama, kao i razvijanje osjećaja za lijepo i tačno izvođenje.

C RAZUMIJEVANJE MUZIKE U KONTEKSTU

C.9.1

Procjenjuje ulogu muzike u društvu i važnost njene primjene u svakodnevnom životu.

UMP-4.1.3 UMP-6.1.3

C.9.1.1 Procjenjuje ulogu muzike u društvu i važnost njene primjene u svakodnevnom životu.

C.9.1.2 Razvija svijest o različitim umjetnicima, kulturama, narodima kroz umjetnička djela (posjete koncertima, predstavama, internetska pretraživanja).

C.9.1.3 Upoređuje razvoj muzike sa razvojem drugih umjetnosti (likovna i vizuelna umjetnost, ples, književnost).

C.9.1.4 Istražuje ulogu i primjenu muzike u sedmoj umjetnosti.

KLJUČNI SADRŽAJI

Koncerti, predstave, opere, baleti, filmska muzika, mjuzikl.

C.9.2

Izvodi javne nastupe sa ciljem produkcije i reprodukcije muzike.

UMP-6.2.1 UMP-6.2.3

C.9.2.1 Izvodi javne nastupe s ciljem produkcije i reprodukcije muzike kreirajući kraće muzičko-scensko djelo.

KLJUČNI SADRŽAJI

Kreiranje manjeg muzičko - scenskog djela.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Slušajući i izvodeći različite kompozicije, pronalazi mogućnosti njihove primjene uz različite životne događaje, sa naročitim isticanjem važnosti tradicionalne muzike. Istražuje i analizira, ulogu, primjenu i uticaj zabavne/popularne muzike u svakodnevnom životu.

Pronalazi vezu između muzike i drugih umjetnosti, kao i različite mogućnosti korištenja muzike u scenskoj umjetnosti.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Korelacija je moguća sa nastavnim predmetom Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (tekstovi/sadržaj pjesama i mogućnost njihove primjene), te Likovna kultura (programska muzika, impresionizam, ekspresionizam, scenska umjetnost), Odjeljenska zajednica (narodna baština, uvažavanje i poštivanje različitosti).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – kritički procjenjuje tekstove pjesama koje sluša i izvodi, te argumentovano komentariše različite muzičke žanrove, uvažavajući pravila komunikacije.

Informatička pismenost – poticanje na korištenje tehnologije u svrhu razvoja kritičkog načina razmišljanja, te pronalazjenja relevantnih izvora za istraživanje i analizu.

Socijalna i građanska kompetencija - Poticanje na pozitivan odnos prema vlastitom narodnom identitetu i prema drugim kulturama, kao i uvažavanje prava na lični odabir muzičkih interesovanja.

Kulturna svijest i kulturno izražavanje - Razvoj kritičkog mišljenja i izbjegavanje stereotipa kod odabira muzike/glazbe. Uvažavanje i uživanje u muzičkim izvedbama. Razvijanje osjećaja za lijepo.

Kreativno-produktivna kompetencija – Analiza i vrednovanje različitih stavova o ulozi muzike u životu čovjeka.

Srednje obrazovanje - Gimnazije

► Srednje ► I.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 10

A

SLUŠANJE I UPOZNAVANJE MUZIKE

A.I.1

Prosuduje na osnovu slušanja karakteristike stila i oblika pojedinog vokalnog, vokalno-instrumentalnog i instrumentalnog djela.

POO-4.2.1 UMP-4.1.1 UMP-4.1.2

A.I.1.1 Zaključuje na osnovu glavnih karakteristika o obliku muzičkog djela i epohi u kojoj je nastalo.

A.I.1.2 Upoređuje obilježja stilskih perioda i oblika u slušanim djelima na osnovu njihovih karakteristika.

A.I.1.3 Istražuje razliku između umjetničke i tradicijske vokalne i vokalno-instrumentalne muzike.

KLJUČNI SADRŽAJI

Vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna djela. Stilovi i oblici. Umjetnička i tradicijska muzika.

A.1.2

Povezuje elemente strukture i izvođačke sastave sa muzičkim djelima.

A.1.2.1 Kritički promišlja kontekste muzičkih stilova i žanrova.

A.1.2.2 Upoređuje analitički slušajući različite izvođačke sastave.

A.1.3.

Iznosi vlastiti doživljaj slušang djela, s kritičkim osvrtom, kroz razne oblike rada.

A.1.3.1 Diskutira kritičke osvrte o slušanim djelima.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Izvođački sastavi. Stilovi i žanrovi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Metodičke smjernice

U oblasti *slušanje i upoznavanje muzike* učenici slušanjem otkrivaju i spoznaju osobnosti muzike, uočavaju njene osnovne elemente, povezuju stečena znanja, djelimično ocjenjuju kvalitet odslušanog djela i grade svoj estetski doživljaj. Za što efikasniju realizaciju ove tematske cjeline preporučuje se upotreba: audio-vizeulnih pomagala, CD-ova, video klipova, korištenje ilustracija, plakata, instrumenata koje škola posjeduje, kao i muzički kvizovi i audiotest. Svrsishodno je vođenje evidencije o poslušanim kompozicijama, sa njihovim najvažnijim karakteristikama, kao što su broj izvođača, vrsta izvođačkog sastava, broj stavova, kompozitor i period nastanka.

Posjete koncertima, opernim predstavama, mjuziklima, koncertima tradicionalne muzike i koncertima učenika Srednje muzičke škole i Muzičke akademije. U cilju upoznavanja sa muzičkim instrumentima i instrumentalnim sastavima korisno bi bilo ostvariti saradnju sa Srednjom muzičkom školom. Kontinuiranim analitičkim slušanjem i razgovorom o odslušanim djelima učenici se podstiču na povezivanje novog gradiva sa prethodno stečenim znanjem, te na razvijanje sposobnosti logičnog zaključivanja i kritičkog mišljenja.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast slušanja muzike ima mnogo elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Likovna kultura (ilustracija poslušanog djela, poznavanje stilskih karakteristika na osnovu znanja o arhitekturi, slikarstvu, kiparstvu), sa Historija i Geografija (zavisnost muzičkih epoha o historijskim faktorima, geografski kontekst), Informatika (elektronski izvori za slušanje muzike), Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (analiza teksta pjesme, libreto).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Iznošenjem svog mišljenja i zapažanja o poslušanom djelu učenik razvija komunikacijsku kompetenciju, pri čemu se ohrabruje da zastupa i brani svoj stav, ali i da istovremeno uvažava i ostale sagovornike.

Učiti kako učiti - Poticati učenike da uče kroz istraživanje (samostalno, u paru ili u grupi), uz primjenu ranije stečenih znanja.

Informatička pismenost – Poticati učenike na korištenje multimedije za traženje, prikaz i upoređivanje informacija s ciljem podrške kritičkom načinu razmišljanja i kreativnosti, te poticanju učenika na inovativnost.

Društveno-građanska kompetencija – Poticati učenike na razumijevanje nacionalnog kulturnog identiteta, kao i na stvaranje svijesti o evropskom i svjetskom kulturnom nasljeđu i raznolikostima.

Kulturna svijest - Graditi pozitivan odnos prema vlastitoj kulturi, kao i drugim kulturama. Učenik se uči da uvažava i uživa u umjetničkim djelima i izvedbama i razvija osjećaj za lijepo.

B

STVARALAŠTVO I REPRODUKCIJA

B.1.1

Pjeva po sluhu i notnom tekstu razvijajući muzikalnost i muzičko pamćenje.

UMP-4.2.2 UMP-5.1.1 UMP-5.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

B.1.1.1 Kreira muziku različite tonske građe koristeći stečena znanja iz muzičke teorije

B.1.1.2 Izvodi napjeve bosanskohercegovačke i svjetske baštine uvažavajući muzičke izražajne elemente uz primjenu osnova vokalne tehnike.

Muzička teorija, bosanskohercegovački napjevi, napjevi svjetske baštine.

B.1.2

Kreira aranžmane koristeći postojeći instrumentariji kroz reprodukciju pri skupnom muziciranju (instrumentalni sastavi).

UMP-5.1.2 UMP-5.2.3 UMP-6.2.2

KLJUČNI SADRŽAJI

B.1.2.1 Kreira muziku eksperimentišući s različitim zvukovima.

B.1.2.2 Istražuje nove izražajne elemente pri interpretaciji muzike.

Eksperimentisanje sa zvukom. Izražajni elementi.

B.1.3

Razvija muzičku/glazbenu pismenost koristeći se muzičkom terminologijom pri kreiranju muzičkog aranžmana.

UMP-5.2.2 UMP-6.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

B.1.3.1 Utvrđuje postojeća znanja iz teorije muzike .

B.1.3.2 Kreira muzičke/glazbene aranžmane koristeći se dostupnim instrumentarijem (tradicionalni instrumenti, kompjuterski programi, vlastiti ili školski instrumentarij).

Teorija muzike. Muzički aranžmani. Tradicionalni instrumenti, kompjuterski programi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Metodičke smjernice

U oblasti *Stvaralaštvo i reprodukcija* od učenika se očekuje da aktivno muzicira, koristeći stečena znanja iz muzičke teorije, vokalne tehnike i poznavanja instrumenata. Kod realizacije ishoda treba voditi računa o sklonostima i sposobnostima učenika te organizaciji procesa učenja i poučavanja.

Prilikom vrednovanja naučenog treba uzeti u obzir nejednako razvijene muzičke/glazbene sposobnosti učenika, te ocjenu temeljiti na učeničkom odnosu prema aktivnosti i uključenosti u aktivnost. Preporučljivo je odabirati sadržaje u skladu sa preferencijama učenika.

Kroz analizu i primjenu stečenog znanja u čitanju notnog zapisa pjesama, kod učenika će se razvijati sposobnost praćenja i izvođenja prema notnom zapisu, a pjevanje uz instrument ili u grupi će im dati osjećaj za preciznu intonaciju, melodiju, ritam, tempo i dinamiku.

U skladu sa svojim mogućnostima, učenici trebaju izvoditi muzičke/glazbene aranžmane, na instrumentima, koji su im na raspolaganju u školi ili na improvizovanim instrumentima. Pri tome je važno ukazivati na precizno i tačno izvođenje. Ohrabrivati učenike da kreiraju različite muzičke aranžmane individualno ili u grupama uz upotrebu glasa, instrumenata i audiovizuelnih sredstava. Snimanjem izvedbi nudi se mogućnost analize tačnosti i kvaliteta izvođenja, a samim tim mogućnost njihovog poboljšavanja. Podsticati učenike da se u što većem broju uključe u rad školskog hora, orkestra, muzičko-dramske ili folklorne sekcije kako bi izgrađivali i poboljšali svoje muzičke sposobnosti.

Analizom i logičnim zaključivanjem, učenici trebaju da uoče i primjene razlike između durskih i molskih ljestvica,

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast *Stvaralaštvo i reprodukcija* ima elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetom Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (razgovjetno izgovaranje i jasna artikulacija teksta pjesme), kao i sa stranim jezicima (ako se izvodi na nekom stranom jeziku). Može se ostvariti povezanost i sa Informatikom (elektronski izvori za izvođenje muzike).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Informatička pismenost – Učenik u skopu stvaralaštva i reprodukcije upotrebljava tehnologije u svrhu razvoja kreativnosti i inovativnosti.

Učiti kako se uči – Upoređivanjem i samoprocjenom učenik razvija svijest o vlastitim mogućnostima, o svojim jakim i slabim stranama, i kod sebe razvija sposobnost za popravljavanje i poboljšavanje.

Kreativno-produktivna kompetencija – Stvarajući muzičke aranžmane učenik razvija kreativnost i potrebu za drugačijim izražavanjem, te stvara osjećaj za estetske vrijednosti.

Samoinicijativa i poduzetnička kompetencija – Surađujući sa drugima prilikom skupnog muziciranja učenik se uči timskom radu.

C RAZUMIJEVANJE MUZIKE U KONTEKSTU

C.I.1

Izvodi zaključak o ulozi muzike u društvu i važnosti njene primjene u svakodnevnom životu.

C.I.1.1 Istražuje odnos današnjice prema muzičkoj umjetnosti.

C.I.1.2 Izvodi zaključak o ulozi muzike u društvu i važnosti njene primjene u svakodnevnom životu.

UMP-4.1.3 UMP-6.1.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Uloga i položaj muzike u društvu.

C.I.2

Izvodi javne nastupe sa ciljem produkcije i reprodukcije muzike/glazbe.

C.I.2.1 Izvodi javne nastupe s ciljem produkcije i reprodukcije muzike/glazbe kreirajući kraće muzičko/glazbeno-scensko djelo (numere iz mjuzikla).

UMP-6.2.1 UMP-6.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Javni nastupi (numere iz mjuzikla).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Metodičke smjernice

U okviru oblasti *razumijevanje muzike u kontekstu* učenici se podstiču da razlikuju, opisuju, upoređuju, analiziraju različite izvođače i izvođačke sastave, kao i da prepoznaju različite muzičke oblike u kontekstu određenog stilskeg perioda, a posebno da razviju svijest o svom kulturnom identitetu i važnosti tradicionalne muzike. Bolje poznavanje i razumijevanje muzičko-stilskih razdoblja i različitih izvođačkih praksi doprinosi da se kod učenika rodi ljubav i interes za redovno posjećivanje teatarskih predstava i koncerata.

Da bi se kod učenika probudio interes za kulturu i umjetnost mogu se koristiti različite metode poučavanja kao što su istraživanja, razgovor, debate, virtualni obilasci muzičkih institucija u svijetu, projektne aktivnosti u saradnji sa kulturno-umjetničkim društvima ili kulturnim ustanovama, saradnja sa muzičkim školama, saradnja sa radiotelevizijskim kućama i muzičkim producentima.

Kod učenika treba njegovati ljubav prema tradicionalnoj muzici pomoću slušanja i izvođenja različitih kompozicija i njihovim povezivanjem uz različite životne događaje.

Upoznavanjem tekstova, melodije i stilova učenici istražuju i analiziraju ulogu, primjenu i uticaj zabavne muzike u svakodnevnom životu. Učenici će muziku najbolje razumjeti u autentičnom okruženju. Uključivanjem što većeg učenika u hor, orkestar i muzičko-dramsku sekciju, učenicima se nudi mogućnost upoznavanja sa različitim muzičko-scenskim djelima, a učešćem u javnim nastupima učenici doživljavaju muziku i kao direktni učesnici.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Korelacija je moguća sa nastavnim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (tekstovi/sadržaj pjesama i mogućnost njihove primjene), sa Likovnom kulturom (programska muzika, impresionizam, ekspresionizam, scenska umjetnost) i Historijom (radi razumijevanja historijskog konteksta).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – kritički procjenjuje tekstove pjesama koje sluša i izvodi, te argumentovano komentariše različite muzičke žanrove, uvažavajući pravila komunikacije.

Informatička pismenost – poticanje na korištenje tehnologije u svrhu razvoja kritičkog načina razmišljanja, za produkciju, predstavljanje i razmjenu muzičkih sadržaja, kao i za pronalaženje odgovarajućih kompozicija za određene prilike.

Socijalna i građanska kompetencija – poticanje na pozitivan odnos prema vlastitom narodnom identitetu, ali i prema drugim kulturama, uvažavajući kulturnu raznolikost svijeta.

Kulturna svijest i kulturno izražavanje – Razvoj kritičkog mišljenja i izbjegavanje stereotipa kod odabira muzike. Poznavanje najznačajnijih kulturnih dostignuća uz uvažavanje umjetničkog rada. Uživanje u muzičkim izvedbama i razvijanje osjećaja za lijepo.

Kreativno-produktivna kompetencija - Analiza i vrednovanje različitih stavova o ulozi muzike u životu čovjeka.

► Srednje ► I.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 10

A

SLUŠANJE I UPOZNAVANJE MUZIKE

A.1.1

Prosuduje na osnovu slušanja karakteristike stila i oblika pojedinog vokalnog, vokalno-instrumentalnog i instrumentalnog djela.

POO-4.2.1 UMP-4.1.1 UMP-4.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna djela. Stilovi i oblici. Umjetnička i tradicijska muzika/glazba (od nastanka muzike do klasicizma).

A.1.2

Povezuje elemente strukture i izvođačke sastave sa muzičkim /glazbenim djelima.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Izvođački sastavi. Stilovi i žanrovi.

A.1.3

Iznosi vlastiti doživljaj slušanog djela, s kritičkim osvrtom, kroz razne oblike rada.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Izvođački sastavi. Stilovi i žanrovi.

A.I.1.1 Zaključuje na osnovu glavnih karakteristika o obliku muzičkog / glazbenog djela i epohi u kojoj je nastalo.

A.I.1.2 Upoređuje obilježja stilskih perioda i oblika u slušanim djelima na osnovu njihovih karakteristika.

A.I.1.3 Istražuje razliku između umjetničke i tradicijske vokalne i vokalno-instrumentalne muzike/glazbe.

A.I.2.1 Kritički promišlja kontekste muzičkih/glazbenih stilova i žanrova.

A.I.2.2 Upoređuje analitički slušajući različite izvođačke sastave.

A.I.2.1 Diskutira kritičke osvrte o slušanim djelima.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Metodičke smjernice

U oblasti *slušanje i upoznavanje muzike/glazbe* učenici slušanjem otkrivaju i spoznaju osobnosti muzike, uočavaju njene osnovne elemente, povezuju stečena znanja, djelimično ocjenjuju kvalitet odslušanog djela i grade svoj estetski doživljaj. Za što efikasniju realizaciju ove tematske cjeline preporučuje se:

1. Upotreba audio-vizeulnih pomagala, CD-ova, video klipova, korištenje ilustracija, plakata, instrumenata koje škola posjeduje, kao i muzički kvizovi i audio-test. Svrishodno je vođenje evidencije o poslušanim

kompozicijama, sa njihovim najvažnijim karakteristikama, kao što su broj izvođača, vrsta izvođačkog sastava, broj stavova, kompozitor i period nastanka.

2. Posjete koncertima, opernim predstavama, mjuziklima, koncertima tradicionalne muzike i koncertima učenika Srednje muzičke škole i Muzičke akademije. U cilju upoznavanja sa muzičkim instrumentima i instrumentalnim sastavima korisno bi bilo ostvariti saradnju sa Srednjom muzičkom školom. Kontinuiranim analitičkim slušanjem i razgovorom o odslušanim djelima učenici se podstiču na povezivanje novog gradiva sa prethodno stečenim znanjem, te na razvijanje sposobnosti logičnog zaključivanja i kritičkog mišljenja.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast slušanja muzike ima mnogo elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Likovna kultura (ilustracija poslušanog djela, poznavanje stilskih karakteristika na osnovu znanja o arhitekturi, slikarstvu, kiparstvu), sa Historijom i Geografijom (zavisnost muzičkih epoha o historijskim faktorima, geografski kontekst), sa Informatikom (elektronski izvori za slušanje muzike), Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (analiza teksta pjesme, libreto).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Iznošenjem svog mišljenja i zapažanja o poslušanom djelu učenik razvija komunikacijsku kompetenciju, pri čemu se ohrabruje da zastupa i brani svoj stav, ali i da istovremeno uvažava i ostale sagovornike.

Učiti kako učiti - Poticati učenike da uče kroz istraživanje (samostalno, u paru ili u grupi), uz primjenu ranije stečenih znanja.

Informatička pismenost – Poticati učenike na korištenje multimedije za traženje, prikaz i upoređivanje informacija s ciljem podrške kritičkom načinu razmišljanja i kreativnosti, te poticanju učenika na inovativnost.

Društveno-građanska kompetencija – Poticati učenike na razumijevanje nacionalnog kulturnog identiteta, kao i na stvaranje svijesti o evropskom i svjetskom kulturnom nasljeđu i raznolikostima.

Kulturna svijest - Graditi pozitivan odnos prema vlastitoj kulturi, kao i drugim kulturama. Učenik se uči da uvažava i uživa u umjetničkim djelima i izvedbama i razvija osjećaj za lijepo.

B STVARALAŠTVO I REPRODUKCIJA

B.1.1

Pjeva po sluhu i notnom tekstu razvijajući muzikalnost i muzičko/glazbeno pamćenje.

UMP-4.2.2 UMP-5.1.1 UMP-5.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Muzička/ glazbene teorija, bosanskohercegovački napjevi, napjevi svjetske baštine.

B.1.2

Kreira aranžmane koristeći postojeći instrumentariji kroz reprodukciju pri skupnom muziciranju (instrumentalni sastavi).

B.1.1.1 Kreira muziku/glazbu različite tonske građe koristeći stečena znanja iz muzičke/ glazbene teorije

B.1.1.2 Izvodi napjeve bosanskohercegovačke i svjetske baštine uvažavajući muzičke/glazbene izražajne elemente uz primjenu osnova vokalne tehnike.

B.1.2.1 Kreira muziku/glazbu eksperimentišući s različitim zvukovima.

B.1.2.2 Istražuje nove izražajne elemente pri interpretaciji muzike/glazbe.

UMP-5.1.2 UMP-5.2.3 UMP-6.2.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Ekperimentisanje sa zvukom. Izražajni elementi.

B.1.3

Razvija muzičku / glazbenu pismenost koristeći se muzičkom / glazbenom terminologijom pri kreiranju muzičkog aranžmana.

B.1.3.1 Utvrđuje postojeća znanja iz teorije muzike/glazbe .

B.1.3.2 Kreira muzičke/glazbene aranžmane koristeći se dostupnim instrumentarijem (tradicionalni instrumenti, kompjuterski programi, vlastiti ili školski instrumentarij).

UMP-5.2.2 UMP-6.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Teorija muzike/glazbe. Muzički/glazbeni aranžmani. Tradicionalni instrumenti, kompjuterski programi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Metodičke smjernice

U oblasti *Stvaralaštvo i reprodukcija* od učenika se očekuje da aktivno muzicira, koristeći stečena znanja iz muzičke teorije, vokalne tehnike i poznavanja instrumenata. Kod realizacije ishoda treba voditi računa o sklonostima i sposobnostima učenika te organizaciji procesa učenja i poučavanja.

Prilikom vrednovanja naučenog treba uzeti u obzir nejednako razvijene muzičke/glazbene sposobnosti učenika, te ocjenu temeljiti na učeničkom odnosu prema aktivnosti i uključenosti u aktivnost. Preporučljivo je odabirati sadržaje u skladu sa preferencijama učenika.

1. Kroz analizu i primjenu stečenog znanja u čitanju notnog zapisa pjesama, kod učenika će se razvijati sposobnost praćenja i izvođenja prema notnom zapisu, a pjevanje uz instrument ili u grupi će im dati osjećaj za preciznu intonaciju, melodiju, ritam, tempo i dinamiku.

U skladu sa svojim mogućnostima, učenici trebaju izvoditi muzičke/glazbene aranžmane, na instrumentima, koji su im na raspolaganju u školi ili na improvizovanim instrumentima. Pri tome je važno ukazivati na precizno i tačno izvođenje. Ohrabrivati učenike da kreiraju različite muzičke aranžmane individualno ili u grupama uz upotrebu glasa, instrumenata i audio-vizuelnih sredstava. Snimanjem izvedbi nudi se mogućnost analize tačnosti i kvaliteta izvođenja, a samim tim mogućnost njihovog poboljšavanja. Podsticati učenike da se u što većem broju uključe u rad školskog hora, orkestra, muzičko-dramske ili folklorne sekcije kako bi izgrađivali i poboljšali svoje muzičke sposobnosti.

2. Analizom i logičnim zaključivanjem, učenici trebaju da uoče i primjene razlike između durskih i moltskih ljestvica,

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast *Stvaralaštvo i reprodukcija* ima elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (razgovjetno izgovaranje i jasna artikulacija teksta pjesme), kao i sa stranim jezicima (ako se izvodi na nekom stranom jeziku). Može se ostvariti povezanost i sa Informatikom (elektronski izvori za izvođenje muzike).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Informatička pismenost – Učenik u skopu stvaralaštva i reprodukcije upotrebljava tehnologije u svrhu razvoja kreativnosti i inovativnosti.

Učiti kako se uči – Upoređivanjem i samoprocjenom učenik razvija svijest o vlastitim mogućnostima, o svojim jakim i slabim stranama, i kod sebe razvija sposobnost za popravljavanje i poboljšavanje.

Kreativno-produktivna kompetencija – Stvarajući muzičke aranžmane učenik razvija kreativnost i potrebu za drugačijim izražavanjem, te stvara osjećaj za estetske vrijednosti.

Samoinicijativa i poduzetnička kompetencija – Surađujući sa drugima prilikom skupnog muziciranja učenik se uči timskom radu.

C RAZUMIJEVANJE MUZIKE U KONTEKSTU

C.I.1

Izvodi zaključak o ulozi muzike/ glazbe u društvu i važnosti njene primjene u svakodnevnom životu.

C.I.1.1 Istražuje odnos današnjice prema muzičkoj/glazbenoj umjetnosti.

C.I.1.2 Izvodi zaključak o ulozi muzike/glazbe u društvu i važnosti njene primjene u svakodnevnom životu.

UMP-4.1.3 UMP-6.1.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Uloga i položaj muzike/glazbe u društvu.

C.I.2

Izvodi javne nastupe sa ciljem produkcije i reprodukcije muzike/glazbe.

C.I.2.1 Izvodi javne nastupe s ciljem produkcije i reprodukcije muzike/ glazbe kreirajući kraće muzičko/glazbeno-scensko djelo (numere iz mjuzikla).

UMP-6.2.1 UMP-6.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Javni nastupi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Metodičke smjernice

U okviru oblasti *Razumijevanje muzike u kontekstu* učenici se podstiču da razlikuju, opisuju, upoređuju, analiziraju različite izvođače i izvođačke sastave, kao i da prepoznaju različite muzičke oblike u kontekstu određenog stilskog perioda, a posebno da razviju svijest o svom kulturnom identitetu i važnosti tradicionalne muzike. Bolje poznavanje i razumijevanje muzičko-stilskih razdoblja i različitih izvođačkih praksi doprinosi da se kod učenika rodi ljubav i interes za redovno posjećivanje teatarskih predstava i koncerata.

Da bi se kod učenika probudio interes za kulturu i umjetnost mogu se koristiti različite metode poučavanja kao što su istraživanja, razgovor, debate, virtualni obilasci muzičkih institucija u svijetu, projektne aktivnosti u saradnji sa kulturno-umjetničkim društvima ili kulturnim ustanovama, saradnja sa muzičkim školama, saradnja sa radiotelevizijskim kućama i muzičkim producentima.

Kod učenika treba njegovati ljubav prema tradicionalnoj muzici/glazbi pomoću slušanja i izvođenja različitih kompozicija i njihovim povezivanjem uz različite životne događaje.

Upoznavanjem tekstova, melodije i stilova učenici istražuju i analiziraju ulogu, primjenu i uticaj zabavne muzike u svakodnevnom životu. Učenici će muziku najbolje razumjeti u autentičnom

okruženju. Uključivanjem što većeg učenika u hor, orkestar i muzičko-dramsku sekciju, učenicima se nudi mogućnost upoznavanja sa različitim muzičko-scenskim djelima, a učešćem u javnim nastupima učenici doživljavaju muziku/glazbu i kao direktni učesnici.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Korelacija je moguća sa nastavnim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (tekstovi/sadržaj pjesama i mogućnost njihove primjene), sa Likovnom kulturom (programska muzika, impresionizam, ekspresionizam, scenska umjetnost) i Historijom (radi razumijevanja historijskog konteksta).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – kritički procjenjuje tekstove pjesama koje sluša i izvodi, te argumentovano komentariše različite muzičke žanrove, uvažavajući pravila komunikacije.

Informatička pismenost – poticanje na korištenje tehnologije u svrhu razvoja kritičkog načina razmišljanja, za produkciju, predstavljanje i razmjenu muzičkih sadržaja, kao i za pronalaženje odgovarajućih kompozicija za određene prilike.

Socijalna i građanska kompetencija – poticanje na pozitivan odnos prema vlastitom narodnom identitetu, ali i prema drugim kulturama, uvažavajući kulturnu raznolikost svijeta.

Kulturna svijest i kulturno izražavanje – Razvoj kritičkog mišljenja i izbjegavanje stereotipa kod odabira muzike. Poznavanje najznačajnijih kulturnih dostignuća uz uvažavanje umjetničkog rada. Uživanje u muzičkim izvedbama i razvijanje osjećaja za lijepo.

Kreativno-produktivna kompetencija - Analiza i vrednovanje različitih stavova o ulozi muzike u životu čovjeka.

► Srednje ► II.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 11

A

SLUŠANJE I UPOZNAVANJE MUZIKE

A.II.1

Prosuđuje na osnovu slušanja karakteristike stila i oblika pojedinog vokalnog, vokalno-instrumentalnog i instrumentalnog djela.

POO-4.2.1 UMP-4.1.1 UMP-4.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna djela. Stilovi i oblici. Umjetnička i tradicijska muzika/glazba (od romantizma do savremene muzike/glazbe).

A.II.2

Povezuje elemente strukture i izvođačke sastave sa muzičkim /glazbenim djelima.

A.II.1.1. Zaključuje na osnovu glavnih karakteristika o obliku muzičkog/glazbenog djela i epohi u kojoj je nastalo.

A.II.1.2. Upoređuje obilježja stilskih perioda i oblika u slušanim djelima na osnovu njihovih karakteristika.

A.II.1.3. Istražuje razliku između umjetničke i tradicijske vokalne i vokalno-instrumentalne muzike/glazbe.

A.II.2.1. Kritički promišlja kontekste muzičkih/glazbenih stilova i žanrova.

A.II.2.2. Upoređuje analitički slušajući različite izvođačke sastave.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Izvođački sastavi. Stilovi i žanrovi.

A.II.3

Iznosi vlastiti doživljaj slušanog djela, s kritičkim osvrtom, kroz razne oblike rada.

A.II.3.1 Diskutira kritičke osvrte o slušanim djelima.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Izvođački sastavi. Stilovi i žanrovi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Metodičke smjernice

U oblasti *slušanje i upoznavanje muzike / glazbe* učenici slušanjem otkrivaju i spoznaju osobnosti muzike, uočavaju njene osnovne elemente, povezuju stečena znanja, djelimično ocjenjuju kvalitet odslušanog djela i grade svoj estetski doživljaj. Za što efikasniju realizaciju ove tematske cjeline preporučuje se:

1. Upotreba audio-vizeulnih pomagala, CD-ova, video klipova, korištenje ilustracija, plakata, instrumenata koje škola posjeduje, kao i muzički kvizovi i audio-test. Svrishodno je vođenje evidencije o poslušanim kompozicijama, sa njihovim najvažnijim karakteristikama, kao što su broj izvođača, vrsta izvođačkog sastava, broj stavova, kompozitor i period nastanka.
2. Posjete koncertima, opernim predstavama, mjuziklima, koncertima tradicionalne muzike i koncertima učenika Srednje muzičke škole i Muzičke akademije. U cilju upoznavanja sa muzičkim instrumentima i instrumentalnim sastavima korisno bi bilo ostvariti saradnju sa Srednjom muzičkom školom. Kontinuiranim analitičkim slušanjem i razgovorom o odslušanim djelima učenici se podstiču na povezivanje novog gradiva sa prethodno stečenim znanjem, te na razvijanje sposobnosti logičnog zaključivanja i kritičkog mišljenja.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast slušanja muzike ima mnogo elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Likovna kultura (ilustracija poslušanog djela, poznavanje stilskih karakteristika na osnovu znanja o arhitekturi, slikarstvu, kiparstvu), sa Historijom i Geografijom (zavisnost muzičkih epoha o historijskim faktorima, geografski kontekst), sa Informatikom (elektronski izvori za slušanje muzike), Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (analiza teksta pjesme, libreto).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Iznošenjem svog mišljenja i zapažanja o poslušanom djelu učenik razvija komunikacijsku kompetenciju, pri čemu se ohrabruje da zastupa i brani svoj stav, ali i da istovremeno uvažava i ostale sagovornike.

Učiti kako učiti - Poticati učenike da uče kroz istraživanje (samostalno, u paru ili u grupi), uz primjenu ranije stečenih znanja.

Informatička pismenost – Poticati učenike na korištenje multimedije za traženje, prikaz i upoređivanje informacija s ciljem podrške kritičkom načinu razmišljanja i kreativnosti, te poticanju učenika na inovativnost.

Društveno-građanska kompetencija – Poticati učenike na razumijevanje nacionalnog kulturnog identiteta, kao i na stvaranje svijesti o evropskom i svjetskom kulturnom nasljeđu i raznolikostima.

Kulturna svijest - Graditi pozitivan odnos prema vlastitoj kulturi, kao i drugim kulturama. Učenik se uči da uvažava i uživa u umjetničkim djelima i izvedbama i razvija osjećaj za lijepo.

B

STVARALAŠTVO I REPRODUKCIJA

B.II.1

Pjeva po sluhu i notnom tekstu razvijajući muzikalnost i muzičko/glazbeno pamćenje.

UMP-4.2.2 UMP-5.1.1 UMP-5.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

B.II.1.1 Kreira muziku/glazbu različite tonske građe koristeći stečena znanja iz muzičke/glazbene teorije

B.II.1.2 Izvodi napjeve bosanskohercegovačke i svjetske baštine uvažavajući muzičke/glazbene izražajne elemente uz primjenu osnova vokalne tehnike.

Muzička/ glazbene teorija. Bosanskohercegovački napjevi, napjevi svjetske baštine.

B.II.2

Kreira aranžmane koristeći postojeći instrumentariji kroz reprodukciju pri skupnom muziciranju (instrumentalni sastavi).

UMP-5.1.2 UMP-5.2.3 UMP-6.2.2

KLJUČNI SADRŽAJI

B.II.2.1 Kreira muziku/glazbu eksperimentišući s različitim zvukovima.

B.II.2.2 Istražuje nove izražajne elemente pri interpretaciji muzike/glazbe.

Eksperimentisanje sa zvukom. Izražajni elementi.

B.II.3

Razvija muzičku / glazbenu pismenost koristeći se muzičkom/ glazbenom terminologijom pri kreiranju muzičkog aranžmana.

UMP-5.2.2 UMP-6.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

B.II.3.1 Utvrđuje postojeća znanja iz teorije muzike/glazbe .

B.II.3.2 Kreira muzičke/glazbene aranžmane koristeći se dostupnim instrumentarijem (tradicionalni instrumenti, kompjuterski programi, vlastiti ili školski instrumentarij).

Teorija muzike/glazbe. Muzički/glazbeni aranžmani. Tradicionalni instrumenti, kompjuterski programi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Metodičke smjernice

U oblasti *stvaralaštvo i reprodukcija* od učenika se očekuje da aktivno muzicira, koristeći stečena znanja iz muzičke teorije, vokalne tehnike i poznavanja instrumenata. Kod realizacije ishoda treba voditi računa o sklonostima i sposobnostima učenika te organizaciji procesa učenja i poučavanja.

1. Prilikom vrednovanja naučenog treba uzeti u obzir nejednako razvijene muzičke/glazbene sposobnosti učenika, te ocjenu temeljiti na učeničkom odnosu prema aktivnosti i uključenosti u aktivnost. Preporučljivo je odabirati sadržaje u skladu sa preferencijama učenika.

2. Kroz analizu i primjenu stečenog znanja u čitanju notnog zapisa pjesama, kod učenika će se razvijati sposobnost praćenja i izvođenja prema notnom zapisu, a pjevanje uz instrument ili u grupi će im dati osjećaj za preciznu intonaciju, melodiju, ritam, tempo i dinamiku.

U skladu sa svojim mogućnostima, učenici trebaju izvoditi muzičke /glazbene aranžmane, na instrumentima, koji su im na raspolaganju u školi ili na improvizovanim instrumentima. Pri tome je važno ukazivati na precizno i tačno izvođenje. Ohrabrivati učenike da kreiraju različite muzičke aranžmane individualno ili u grupama uz upotrebu glasa, instrumenata i audio vizuelnih sredstava. Snimanjem izvedbi nudi se mogućnost analize tačnosti i kvaliteta izvođenja, a samim tim mogućnost njihovog poboljšavanja. Podsticati učenike da se u što većem broju uključe u rad školskog hora, orkestra, muzičko-dramske ili folklorne sekcije kako bi izgrađivali i poboljšali svoje muzičke sposobnosti.

Analizom i logičnim zaključivanjem, učenici trebaju da uoče i primjene razlike između durskih i molskih ljestvica,

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast *stvaralaštvo i reprodukcija* ima elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (razgovjetno izgovaranje i jasna artikulacija teksta pjesme), kao i sa stranim jezicima (ako se izvodi na nekom stranom jeziku). Može se ostvariti povezanost i sa Informatikom (elektronski izvori za izvođenje muzike).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Informatička pismenost – Učenik u skopu stvaralaštva i reprodukcije upotrebljava tehnologije u svrhu razvoja kreativnosti i inovativnosti.

Učiti kako se uči – Upoređivanjem i samoprocjenom učenik razvija svijest o vlastitim mogućnostima, o svojim jakim i slabim stranama, i kod sebe razvija sposobnost za popravljavanje i poboljšavanje.

Kreativno-produktivna kompetencija – Stvarajući muzičke aranžmane učenik razvija kreativnost i potrebu za drugačijim izražavanjem, te stvara osjećaj za estetske vrijednosti.

Samoinicijativa i poduzetnička kompetencija – Surađujući sa drugima prilikom skupnog muziciranja učenik se uči timskom radu.

C RAZUMIJEVANJE MUZIKE U KONTEKSTU

C.II.1

Izvodi zaključak o ulozi muzik/ glazbe u društvu i važnosti njene primjene u svakodnevnom životu.

UMP-4.1.3 UMP-6.1.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Uloga i položaj muzike/glazbe u društvu.

C.II.2

Izvodi javne nastupe sa ciljem produkcije i reprodukcije muzike/glazbe.

UMP-6.2.1 UMP-6.2.3

C.II.1.1 Istražuje odnos današnjice prema muzičkoj/glazbenoj umjetnosti.

C.II.1.2 Izvodi zaključak o ulozi muzike/glazbe u društvu i važnosti njene primjene u svakodnevnom životu.

C.II.2.1 Izvodi javne nastupe s ciljem produkcije i reprodukcije muzike/glazbe kreirajući kraće muzičko/glazbeno-scensko djelo (numere iz mjuzikla).

KLJUČNI SADRŽAJI

Javni nastupi (npr. numere iz mjuzikla).

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Metodičke smjernice

U okviru oblasti *razumijevanje muzike u kontekstu* učenici se podstiču da razlikuju, opisuju, upoređuju, analiziraju različite izvođače i izvođačke sastave, kao i da prepoznaju različite muzičke oblike u kontekstu određenog stilskog perioda, a posebno da razviju svijest o svom kulturnom identitetu i važnosti tradicionalne muzike. Bolje poznavanje i razumijevanje muzičko-stilskih razdoblja i različitih izvođačkih praksi doprinosi da se kod učenika rodi ljubav i interes za redovno posjećivanje teatarskih predstava i koncerata.

Da bi se kod učenika probudio interes za kulturu i umjetnost mogu se koristiti različite metode poučavanja kao što su istraživanja, razgovor, debate, virtualni obilasci muzičkih institucija u svijetu, projektne aktivnosti u saradnji sa kulturno-umjetničkim društvima ili kulturnim ustanovama, saradnja sa muzičkim školama, saradnja sa radio-televizijskim kućama i muzičkim producentima.

Kod učenika treba njegovati ljubav prema tradicionalnoj muzici/glazbi pomoću slušanja i izvođenja različitih kompozicija i njihovim povezivanjem uz različite životne događaje.

Analizom tekstova, melodije i stilova učenici istražuju i analiziraju ulogu, primjenu i uticaj zabavne muzike u svakodnevnom životu. Učenici će muziku najbolje razumjeti u autentičnom okruženju. Uključivanjem što većeg učenika u hor, orkestar i muzičko-dramsku sekciju, učenicima se nudi mogućnost upoznavanja sa različitim muzičko-scenskim djelima, a učešćem u javnim nastupima učenici doživljavaju muziku/glazbu i kao direktni sudionici.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Korelacija je moguća sa nastavnim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (tekstovi/sadržaj pjesama i mogućnost njihove primjene), sa Likovnom kulturom (programska muzika, Impresionizam, Ekspresionizam, scenska umjetnost) i Historijom (radi razumijevanja historijskog konteksta).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – kritički procjenjuje tekstove pjesama koje sluša i izvodi, te argumentovano komentariše različite muzičke žanrove, uvažavajući pravila komunikacije.

Informatička pismenost – poticanje na korištenje tehnologije u svrhu razvoja kritičkog načina razmišljanja, za produkciju, predstavljanje i razmjenu muzičkih sadržaja, kao i za pronalaženje odgovarajućih kompozicija za određene prilike.

Socijalna i građanska kompetencija – poticanje na pozitivan odnos prema vlastitom narodnom identitetu, ali i prema drugim kulturama, uvažavajući kulturnu raznolikost svijeta.

Kulturna svijest i kulturno izražavanje – Razvoj kritičkog mišljenja i izbjegavanje stereotipa kod odabira muzike. Poznavanje najznačajnijih kulturnih dostignuća uz uvažavanje umjetničkog rada. Uživanje u muzičkim izvedbama i razvijanje osjećaja za lijepo.

Kreativno-produktivna kompetencija - Analiza i vrednovanje različitih stavova o ulozi muzike u životu čovjeka.

► Srednje ► III.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 10

A

SLUŠANJE I UPOZNAVANJE MUZIKE

A.III.1

Prosuduje na osnovu slušanja karakteristike stila i oblika pojedinog vokalnog, vokalno- instrumentalnog i instrumentalnog djela.

POO-4.2.1 UMP-4.1.1 UMP-4.1.2

A.III.1.1 Zaključuje na osnovu glavnih karakteristika o obliku muzičkog/ glazbenog djela i epohi u kojoj je nastalo.

A.III.1.2 Upoređuje obilježja stilskih perioda i oblika u slušanim djelima na osnovu njihovih karakteristika.

A.III.1.3 Istražuje razliku između umjetničke i tradicijske vokalne i vokalno-instrumentalne muzike/glazbe.

KLJUČNI SADRŽAJI

Vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna djela. Stilovi i oblici (od nastanka muzike do klasicizma).

A.III.2

Povezuje elemente strukture i izvođačke sastave sa muzičkim /glazbenim djelima.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

A.III.2.1 Kritički promišlja kontekste muzičkih/glazbenih stilova i žanrova.

A.III.2.2 Upoređuje analitički slušajući različite izvođačke sastave.

KLJUČNI SADRŽAJI

Izvođački sastavi. Stilovi i žanrovi.

A.III.3

Iznosi vlastiti doživljaj slušanog djela, s kritičkim osvrtom, kroz razne oblike rada.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

A.III.2.1 Diskutira kritičke osvrte o slušanim djelima.

KLJUČNI SADRŽAJI

Izvođački sastavi. Stilovi i žanrovi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Metodičke smjernice

U oblasti *slušanje i upoznavanje muzike/glazbe* učenici slušanjem otkrivaju i spoznaju osobnosti muzike, uočavaju njene osnovne elemente, povezuju stečena znanja, djelimično ocjenjuju kvalitet odslušanog djela i grade svoj estetski doživljaj. Za što efikasniju realizaciju ove tematske cjeline preporučuje se:

1. Upotreba audio-vizeulnih pomagala, CD-ova, video klipova, korištenje ilustracija, plakata, instrumenata koje škola posjeduje, kao i muzički kvizovi i audio-test. Svrishodno je vođenje evidencije o poslušanim kompozicijama, sa njihovim najvažnijim karakteristikama, kao što su broj izvođača, vrsta izvođačkog sastava, broj stavova, kompozitor i period nastanka.

2. Posjete koncertima, opernim predstavama, mjuziklima, koncertima tradicionalne muzike i koncertima učenika Srednje muzičke škole i Muzičke akademije. U cilju upoznavanja sa muzičkim instrumentima i instrumentalnim sastavima korisno bi bilo ostvariti saradnju sa Srednjom muzičkom školom. Kontinuiranim analitičkim slušanjem i razgovorom o odslušanim djelima učenici se podstiču na povezivanje novog gradiva sa prethodno stečenim znanjem, te na razvijanje sposobnosti logičnog zaključivanja i kritičkog mišljenja.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast slušanja muzike ima mnogo elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Likovna kultura (ilustracija poslušanog djela, poznavanje stilskih karakteristika na osnovu znanja o arhitekturi, slikarstvu, kiparstvu), sa Historijom i Geografijom (zavisnost muzičkih epoha o historijskim faktorima, geografski kontekst), sa Informatikom (elektronski izvori za slušanje muzike), Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (analiza teksta pjesme).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Iznošenjem svog mišljenja i zapažanja o poslušanom djelu učenik razvija komunikacijsku kompetenciju, pri čemu se ohrabruje da zastupa i brani svoj stav, ali i da istovremeno uvažava i ostale sagovornike.

Učiti kako učiti - Poticati učenike da uče kroz istraživanje (samostalno, u paru ili u grupi), uz primjenu ranije stečenih znanja.

Informatička pismenost – Poticati učenike na korištenje multimedije za traženje, prikaz i upoređivanje informacija s ciljem podrške kritičkom načinu razmišljanja i kreativnosti, te poticanju učenika na inovativnost.

Društveno-građanska kompetencija – Poticati učenike na razumijevanje nacionalnog kulturnog identiteta, kao i na stvaranje svijesti o evropskom i svjetskom kulturnom nasljeđu i raznolikostima.

Kulturna svijest - Graditi pozitivan odnos prema vlastitoj kulturi, kao i drugim kulturama. Učenik se uči da uvažava i uživa u umjetničkim djelima i izvedbama i razvija osjećaj za lijepo.

B STVARALAŠTVO I REPRODUKCIJA

B.III.1

Pjeva po sluhu i notnom tekstu razvijajući muzikalnost i muzičko/glazbeno pamćenje.

UMP-4.2.2 UMP-5.1.1 UMP-5.1.2

B.III.1.1 Kreira muziku/glazbu različite tonske građe koristeći stečena znanja iz muzičke/ glazbene teorije

B.III.1.2 Izvodi napjeve bosanskohercegovačke i svjetske baštine uvažavajući muzičke/glazbene izražajne elemente uz primjenu osnova vokalne tehnike.

KLJUČNI SADRŽAJI

Muzička/ glazbene teorija, bosanskohercegovački napjevi, napjevi svjetske baštine.

B.III.2

Kreira aranžmane koristeći postojeći instrumentariji kroz reprodukciju pri skupnom muziciranju (instrumentalni sastavi).

UMP-5.1.2 UMP-5.2.3 UMP-6.2.2

B.III.2.1 Kreira muziku/glazbu eksperimentišući s različitim zvukovima.

B.III.2.2 Istražuje nove izražajne elemente pri interpretaciji muzike/glazbe.

KLJUČNI SADRŽAJI

Eksperimentisanje sa zvukom. Izražajni elementi.

B.III.3

Razvija muzičku/ glazbenu pismenost koristeći se muzičkom/glazbenom terminologijom pri kreiranju muzičkog/glazbenog aranžmana.

B.III.3.1 Utvrđuje postojeća znanja iz teorije muzike/glazbe .

B.III.3.2 Kreira muzičke/glazbene aranžmane koristeći se dostupnim instrumentarijem (tradicionalni instrumenti, kompjuterski programi, vlastiti ili školski instrumentarij).

UMP-5.2.2 UMP-6.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Teorija muzike/glazbe. Muzički/glazbeni aranžmani. Povezivanje muzike/glazbe sa vizualnim sadržajem. Primjena muzike/glazbe u multimediji.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Metodičke smjernice

U oblasti *stvaralaštvo i reprodukcija* od učenika se očekuje da aktivno muzicira, koristeći stečena znanja iz muzičke teorije, vokalne tehnike i poznavanja instrumenata. Kod realizacije ishoda treba voditi računa o sklonostima i sposobnostima učenika te organizaciji procesa učenja i poučavanja.

Prilikom vrednovanja naučenog treba uzeti u obzir nejednako razvijene muzičke/glazbene sposobnosti učenika, te ocjenu temeljiti na učeničkom odnosu prema aktivnosti i uključenosti u aktivnost. Preporučljivo je odabirati sadržaje u skladu sa preferencijama učenika.

1. Kroz analizu i primjenu stečenog znanja u čitanju notnog zapisa pjesama, kod učenika će se razvijati sposobnost praćenja i izvođenja prema notnom zapisu, a pjevanje uz instrument ili u grupi će im dati osjećaj za preciznu intonaciju, melodiju, ritam, tempo i dinamiku.

U skladu sa svojim mogućnostima, učenici trebaju izvoditi muzičke/glazbene aranžmane, na instrumentima, koji su im na raspolaganju u školi ili na improvizovanim instrumentima. Pri tome je važno ukazivati na precizno i tačno izvođenje. Ohrabrivati učenike da kreiraju različite muzičke aranžmane individualno ili u grupama uz upotrebu glasa, instrumenata i audio vizuelnih sredstava. Snimanjem izvedbi nudi se mogućnost analize tačnosti i kvaliteta izvođenja, a samim tim mogućnost njihovog poboljšavanja. Podsticati učenike da se u što većem broju uključe u rad školskog hora, orkestra, muzičko-dramske ili folklorne sekcije kako bi izgrađivali i poboljšali svoje muzičke sposobnosti.

2. Analizom i logičnim zaključivanjem, učenici trebaju da uoče i primjene razlike između durskih i moltskih ljestvica,

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast *stvaralaštvo i reprodukcija* ima elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (razgovjetno izgovaranje i jasna artikulacija teksta pjesme), kao i sa stranim jezicima (ako se izvodi na nekom stranom jeziku). Može se ostvariti povezanost i sa Informatikom (elektronski izvori za izvođenje muzike).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Informatička pismenost – Učenik u skopu stvaralaštva i reprodukcije upotrebljava tehnologije u svrhu razvoja kreativnosti i inovativnosti.

Učiti kako se uči – Upoređivanjem i samoprocjenom učenik razvija svijest o vlastitim mogućnostima, o svojim jakim i slabim stranama, i kod sebe razvija sposobnost za popravljavanje i poboljšavanje.

Kreativno-produktivna kompetencija – Stvarajući muzičke aranžmane učenik razvija kreativnost i potrebu za drugačijim izražavanjem, te stvara osjećaj za estetske vrijednosti.

Samoinicijativa i poduzetnička kompetencija – Sarađujući sa drugima prilikom skupnog muziciranja učenik se uči timskom radu.

C

RAZUMIJEVANJE MUZIKE U KONTEKSTU

C.III.1

Izvodi zaključak o ulozi muzike/glazbe u društvu i važnosti njene primjene u svakodnevnom životu.

C.III.1.1 Istražuje odnos današnjice prema muzičkoj/glazbenoj umjetnosti.

C.III.1.2 Izvodi zaključak o ulozi muzike/glazbe u društvu i važnosti njene primjene u svakodnevnom životu.

UMP-4.1.3 UMP-6.1.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Uloga i položaj muzike/glazbe u društvu.

C.III.2

Dizajnira videoanimacije i reklame povezujući ih sa produkcijom i reprodukcijom muzike/glazbe.

C.III.2.1. Kreira videozapise i reklame povezujući ih sa produkcijom i reprodukcijom muzike/glazbe.

C.III.2.2. Izvodi muzičke/glazbene performanse.

UMP-6.2.2 UMP-6.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Audio-vizuelne animacije i performansi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Metodičke smjernice

U okviru oblasti *razumijevanje muzike u kontekstu* učenici se podstiču da razlikuju, opisuju, upoređuju, analiziraju različite izvođače i izvođačke sastave, kao i da prepoznaju različite muzičke oblike u kontekstu određenog stilskeg perioda, a posebno da razviju svijest o svom kulturnom identitetu i važnosti tradicionalne muzike. Bolje poznavanje i razumijevanje muzičko-stilskih razdoblja i različitih izvođačkih praksi doprinosi da se kod učenika rodi ljubav i interes za redovno posjećivanje teatarskih predstava i koncerata.

Da bi se kod učenika probudio interes za kulturu i umjetnost mogu se koristiti različite metode poučavanja kao što su istraživanja, razgovor, debate, virtualni obilasci muzičkih institucija u svijetu, projektne aktivnosti u saradnji sa kulturno-umjetničkim društvima ili kulturnim ustanovama, saradnja sa muzičkim školama, saradnja sa radio-televizijskim kućama i muzičkim producentima.

Kod učenika treba njegovati ljubav prema tradicionalnoj muzici/glazbi pomoću slušanja i izvođenja različitih kompozicija i njihovim povezivanjem uz različite životne događaje.

Analizom tekstova, melodije i stilova učenici istražuju i analiziraju ulogu, primjenu i uticaj zabavne muzike u svakodnevnom životu. Učenici će muziku najbolje razumjeti u autentičnom okruženju. Uključivanjem što

većeg učenika u hor, orkestar i muzičko-dramsku sekciju, učenicima se nudi mogućnost upoznavanja sa različitim muzičko-scenskim djelima, a učešćem u javnim nastupima učenici doživljavaju muziku/glazbu i kao direktni sudionici.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Korelacija je moguća sa nastavnim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (tekstovi/sadržaj pjesama i mogućnost njihove primjene), sa Likovnom kulturom (programska muzika, Impresionizam, Ekspresionizam, scenska umjetnost) i Historijom (radi razumijevanja historijskog konteksta).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – kritički procjenjuje tekstove pjesama koje sluša i izvodi, te argumentovano komentariše različite muzičke žanrove, uvažavajući pravila komunikacije.

Informatička pismenost – poticanje na korištenje tehnologije u svrhu razvoja kritičkog načina razmišljanja, za produkciju, predstavljanje i razmjenu muzičkih sadržaja, kao i za pronalaženje odgovarajućih kompozicija za određene prilike.

Socijalna i građanska kompetencija – poticanje na pozitivan odnos prema vlastitom narodnom identitetu, ali i prema drugim kulturama, uvažavajući kulturnu raznolikost svijeta.

Kulturna svijest i kulturno izražavanje – Razvoj kritičkog mišljenja i izbjegavanje stereotipa kod odabira muzike. Poznavanje najznačajnijih kulturnih dostignuća uz uvažavanje umjetničkog rada. Uživanje u muzičkim izvedbama i razvijanje osjećaja za lijepo.

Kreativno-produktivna kompetencija- Analiza i vrednovanje različitih stavova o ulozi muzike u životu čovjeka.

► Srednje ► IV.

Godine učenja i podučavanja predmeta: 11

A

SLUŠANJE I UPOZNAVANJE MUZIKE

A.IV.1

Prosuduje na osnovu slušanja karakteristike stila i oblika pojedinog vokalnog, vokalno-instrumentalnog i instrumentalnog djela.

POO-4.2.1 UMP-4.1.1 UMP-4.1.2

A.III.1.1 Zaključuje na osnovu glavnih karakteristika o obliku muzičkog/glazbenog djela i epohi u kojoj je nastalo.

A.III.1.2 Upoređuje obilježja stilskih perioda i oblika u slušanim djelima na osnovu njihovih karakteristika.

A.III.1.3 Istražuje razliku između umjetničke i tradicijske vokalne i vokalno-instrumentalne muzike/glazbe.

KLJUČNI SADRŽAJI

Vokalna, vokalno-instrumentalna i instrumentalna djela. Stilovi i oblici. Umjetnička i tradicijska muzika/glazba (od romantizma do savremene muzike/glazbe).

A.IV.2

Povezuje elemente strukture i izvođačke sastave sa muzičkim /glazbenim djelima.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

A.IV.2.1 Kritički promišlja kontekste muzičkih/glazbenih stilova i žanrova.

A.IV.2.2 Upoređuje analitički slušajući različite izvođačke sastave.

KLJUČNI SADRŽAJI

Izvođački sastavi. Stilovi i žanrovi.

A.IV.3

Iznosi vlastiti doživljaj slušanog djela, s kritičkim osvrtom, kroz razne oblike rada.

UMP-4.1.3 UMP-4.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Izvođački sastavi. Stilovi i žanrovi.

A.IV.2.1 Diskutuje kritičke osvrte o slušanim djelima.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Metodičke smjernice

U oblasti *slušanje i upoznavanje muzike/glazbe* učenici slušanjem otkrivaju i spoznaju osobnosti muzike, uočavaju njene osnovne elemente, povezuju stečena znanja, djelimično ocjenjuju kvalitet odslušanog djela i grade svoj estetski doživljaj. Za što efikasniju realizaciju ove tematske cjeline preporučuje se:

1. Upotreba audio-vizeulnih pomagala, CD-ova, video klipova, korištenje ilustracija, plakata, instrumenata koje škola posjeduje, kao i muzički kvizovi i audio-test. Svrishodno je vođenje evidencije o poslušanim kompozicijama, sa njihovim najvažnijim karakteristikama, kao što su broj izvođača, vrsta izvođačkog sastava, broj stavova, kompozitor i period nastanka.
2. Posjete koncertima, opernim predstavama, mjuziklima, koncertima tradicionalne muzike i koncertima učenika Srednje muzičke škole i Muzičke akademije. U cilju upoznavanja sa muzičkim instrumentima i instrumentalnim sastavima korisno bi bilo ostvariti saradnju sa Srednjom muzičkom školom. Kontinuiranim analitičkim slušanjem i razgovorom o odslušanim djelima učenici se podstiču na povezivanje novog gradiva sa prethodno stečenim znanjem, te na razvijanje sposobnosti logičnog zaključivanja i kritičkog mišljenja.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast slušanja muzike ima mnogo elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Likovna kultura (ilustracija poslušanog djela, poznavanje stilskih karakteristika na osnovu znanja o arhitekturi, slikarstvu, kiparstvu), sa Historijom i Geografijom (zavisnost muzičkih epoha o historijskim faktorima, geografski kontekst), sa Informatikom (elektronski izvori za slušanje muzike), Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (analiza teksta pjesme).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – Iznošenjem svog mišljenja i zapažanja o poslušanom djelu učenik razvija komunikacijsku kompetenciju, pri čemu se ohrabruje da zastupa i brani svoj stav, ali i da istovremeno uvažava i ostale sagovornike.

Učiti kako učiti - Poticati učenike da uče kroz istraživanje (samostalno, u paru ili u grupi), uz primjenu ranije stečenih znanja.

Informatička pismenost – Poticati učenike na korištenje multimedije za traženje, prikaz i upoređivanje informacija s ciljem podrške kritičkom načinu razmišljanja i kreativnosti, te poticanju učenika na inovativnost.

Društveno-građanska kompetencija – Poticati učenike na razumijevanje nacionalnog kulturnog identiteta, kao i na stvaranje svijesti o evropskom i svjetskom kulturnom nasljeđu i raznolikostima.

Kulturna svijest - Graditi pozitivan odnos prema vlastitoj kulturi, kao i drugim kulturama. Učenik se uči da uvažava i uživa u umjetničkim djelima i izvedbama i razvija osjećaj za lijepo.

B

STVARALAŠTVO I REPRODUKCIJA

B.IV.1

Pjeva po sluhu i notnom tekstu razvijajući muzikalnost i muzičko/glazbeno pamćenje.

UMP-4.2.2 UMP-5.1.1 UMP-5.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Muzička/glazbene teorija, bosanskohercegovački napjevi, napjevi svjetske baštine.

B.IV.2

Kreira aranžmane koristeći postojeći instrumentariji kroz reprodukciju pri skupnom muziciranju (instrumentalni sastavi).

UMP-5.1.2 UMP-5.2.3 UMP-6.2.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Eksperimentisanje sa zvukom. Izražajni elementi.

B.IV.3

Razvija muzičku/glazbenu pismenost koristeći se multimedijalnim alatima.

UMP-5.2.2 UMP-6.1.2

KLJUČNI SADRŽAJI

Teorija muzike/glazbe. Muzički/glazbeni instrumenti (instrumenti iz sastava simfonijskog orkestra, klavir i instrumenti sa tipkama, udaraljke, tradicionalni instrumenti) i kompjuterski programi. Muzički/glazbeni aranžmani.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Metodičke smjernice

U oblasti *stvaralaštvo i reprodukcija* od učenika se očekuje da aktivno muzicira, koristeći stečena znanja iz muzičke teorije, vokalne tehnike i poznavanja instrumenata. Kod realizacije ishoda treba voditi računa o sklonostima i sposobnostima učenika te organizaciji procesa učenja i poučavanja.

1. Prilikom vrednovanja naučenog treba uzeti u obzir nejednako razvijene muzičke/glazbene sposobnosti učenika, te ocjenu temeljiti na učeničkom odnosu prema aktivnosti i uključenosti u aktivnost. Preporučljivo je odabirati sadržaje u skladu sa preferencijama učenika.

2. Kroz analizu i primjenu stečenog znanja u čitanju notnog zapisa pjesama, kod učenika će se razvijati sposobnost praćenja i izvođenja prema notnom zapisu, a pjevanje uz instrument ili u grupi će im dati osjećaj za preciznu intonaciju, melodiju, ritam, tempo i dinamiku.

U skladu sa svojim mogućnostima, učenici trebaju izvoditi muzičke/glazbene aranžmane, na instrumentima, koji su im na raspolaganju u školi ili na improvizovanim instrumentima. Pri tome je važno ukazivati na precizno i tačno izvođenje. Ohrabrivati učenike da kreiraju različite muzičke aranžmane individualno ili u grupama uz upotrebu glasa, instrumenata i audio vizuelnih sredstava. Snimanjem izvedbi nudi se mogućnost analize tačnosti i kvaliteta izvođenja, a samim tim mogućnost njihovog poboljšavanja. Podsticati učenike da se u što većem broju uključe u rad školskog hora, orkestra, muzičko-dramske ili folklorne sekcije kako bi izgrađivali i poboljšali svoje muzičke sposobnosti.

Analizom i logičnim zaključivanjem, učenici trebaju da uoče i primjene razlike između durskih i moltskih ljestvica,

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Oblast *stvaralaštvo i reprodukcija* ima elemenata za korelaciju sa nastavnim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (razgovjetno izgovaranje i jasna artikulacija teksta pjesme), kao i sa stranim jezicima (ako se izvodi na nekom stranom jeziku). Može se ostvariti povezanost i sa Informatikom (elektronski izvori za izvođenje muzike).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Informatička pismenost – Učenik u skopu stvaralaštva i reprodukcije upotrebljava tehnologije u svrhu razvoja kreativnosti i inovativnosti.

Učiti kako se uči – Upoređivanjem i samoprocjenom učenik razvija svijest o vlastitim mogućnostima, o svojim jakim i slabim stranama, i kod sebe razvija sposobnost za popravljavanje i poboljšavanje.

Kreativno-produktivna kompetencija – Stvarajući muzičke aranžmane učenik razvija kreativnost i potrebu za drugačijim izražavanjem, te stvara osjećaj za estetske vrijednosti.

Samoinicijativa i poduzetnička kompetencija – Surađujući sa drugima prilikom skupnog muziciranja učenik se uči timskom radu.

C RAZUMIJEVANJE MUZIKE U KONTEKSTU

C.IV.1

Izvodi zaključak o ulozi muzike/glazbe u društvu i važnosti njene primjene u svakodnevnom životu.

C.IV.1.1 Istražuje odnos današnjice prema muzičkoj/glazbenoj umjetnosti.

C.IV.1.2 Izvodi zaključak o ulozi muzike/glazbe u društvu i važnosti njene primjene u svakodnevnom životu.

UMP-4.1.3 UMP-6.1.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Uloga i položaj muzike/glazbe u društvu.

C.III.2

Dizajnira videoanimacije i reklame povezujući ih sa produkcijom i reprodukcijom muzike/glazbe.

C.III.2.1. Kreira videozapise i reklame povezujući ih sa produkcijom i reprodukcijom muzike/glazbe.

C.III.2.2. Izvodi muzičke/glazbene performanse.

UMP-6.2.2 UMP-6.2.3

KLJUČNI SADRŽAJI

Audio-vizuelne animacije i performansi.

PREPORUKE ZA OSTVARENJE ISHODA

Metodičke smjernice

U okviru oblasti *razumijevanje muzike u kontekstu* učenici se podstiču da razlikuju, opisuju, upoređuju, analiziraju različite izvođače i izvođačke sastave, kao i da prepoznaju različite muzičke oblike u kontekstu određenog stilskog perioda, a posebno da razviju svijest o svom kulturnom identitetu i važnosti tradicionalne muzike. Bolje poznavanje i razumijevanje muzičko-stilskih razdoblja i različitih izvođačkih praksi doprinosi da se kod učenika rodi ljubav i interes za redovno posjećivanje teatarskih predstava i koncerata.

Da bi se kod učenika probudio interes za kulturu i umjetnost mogu se koristiti različite metode poučavanja kao što su istraživanja, razgovor, debate, virtualni obilasci muzičkih institucija u svijetu, projektne aktivnosti u saradnji sa kulturno-umjetničkim društvima ili kulturnim ustanovama, saradnja sa muzičkim školama, saradnja sa radio-televizijskim kućama i muzičkim producentima.

Kod učenika treba njegovati ljubav prema tradicionalnoj muzici/glazbi pomoću slušanja i izvođenja različitih kompozicija i njihovim povezivanjem uz različite životne događaje.

Analizom tekstova, melodije i stilova učenici istražuju i analiziraju ulogu, primjenu i uticaj zabavne muzike u svakodnevnom životu. Učenici će muziku najbolje razumjeti u autentičnom okruženju. Uključivanjem što većeg učenika u hor, orkestar i muzičko-dramsku sekciju, učenicima se nudi mogućnost upoznavanja sa različitim muzičko-scenskim djelima, a učešćem u javnim nastupima učenici doživljavaju muziku/glazbu i kao direktni sudionici.

Mogućnosti ostvarivanja međupredmetne povezanosti – međupredmetne korelacije

Korelacija je moguća sa nastavnim predmetima: Bosanski jezik i književnost, Hrvatski jezik i književnost, Srpski jezik i književnost (tekstovi/sadržaj pjesama i mogućnost njihove primjene), sa Likovnom kulturom (programska muzika, Impresionizam, Ekspresionizam, scenska umjetnost) i Historijom (radi razumijevanja historijskog konteksta).

Mogućnosti odgojnog djelovanja i razvoja ključnih kompetencija – kompetencijski pristup

Komunikacijska kompetencija – kritički procjenjuje tekstove pjesama koje sluša i izvodi, te argumentovano komentariše različite muzičke žanrove, uvažavajući pravila komunikacije.

Informatička pismenost – poticanje na korištenje tehnologije u svrhu razvoja kritičkog načina razmišljanja, za produkciju, predstavljanje i razmjenu muzičkih sadržaja, kao i za pronalaženje odgovarajućih kompozicija za određene prilike.

Socijalna i građanska kompetencija – poticanje na pozitivan odnos prema vlastitom narodnom identitetu, ali i prema drugim kulturama, uvažavajući kulturnu raznolikost svijeta.

Kulturna svijest i kulturno izražavanje – Razvoj kritičkog mišljenja i izbjegavanje stereotipa kod odabira muzike. Poznavanje najznačajnijih kulturnih dostignuća uz uvažavanje umjetničkog rada. Uživanje u muzičkim izvedbama i razvijanje osjećaja za lijepo.

Kreativno-produktivna kompetencija- Analiza i vrednovanje različitih stavova o ulozi muzike u životu čovjeka.

PK5 – Učenje i podučavanje

Muzička/glazbena kultura - Učenje i podučavanje

Moderna nastava predmeta Muzička kultura bazirana je na podsticanju i omogućavanju dostizanja muzičkih ciljeva razvijajući pri tome kognitivne, psihomotorične i afektivne kompetencije kod učenika. Ove kompetencije se međusobno isprepliću i nadopunjuju kroz muzičku praksu. Cjelokupni odgojno-obrazovni proces se bazira na odgojno-obrazovnim ishodima iz sve tri usko povezane oblasti, a uvažavajući individualne mogućnosti, sposobnosti i afinitete svakog učenika. Nastava iz nastavnog predmeta Muzička kultura svoje polazište nalazi u učionici i prolazi kroz dugogodišnji spektar muzičkih aktivnosti, te svoju primjenu realizira ne samo u školi, već i na raznim nivoima, počev od lokalne zajednice i šire. Nastavni proces nastavnog predmeta Muzička kultura zahtijeva kompetentnog nastavnika koji svoju aktivnost pokazuje kroz prizmu stručnog, autonomnog i fleksibilnog planiranja, provođenja i evaluiranja odgojno - obrazovnog procesa u kojem smisleno povezuje ciljeve i muzičke aktivnosti putem metoda i oblika učenja i podučavanja. U procesu realizacije muzičkih aktivnosti od naročitog je značaja ravnopravno animirati sve učenike, bez obzira na njihove sposobnosti, vjersku, etničku ili nacionalnu pripradnost kao i socijalni status, jer je muzika univerzalni jezik koji svi razumiju i sa radošću ga govore.

1. Razvijanje kompetencije analitičkog slušanja muzike

Slušanje i upoznavanje muzike je osnova svih muzičkih aktivnosti. Učenici se upoznaju sa muzičkim djelom na aktivan, analitički način i višekratnim ponavljanjem. Pravilno motivisani i usmjereni učenici prilikom slušanja i upoznavanja sa djelom iskazuju svoja opažanja u vezi sa strukturom djela, izvođačkim sastavom, oblikom i sadržajem. U skladu sa mogućnostima, poželjno bi bilo da svoja prva iskustva analitičkog slušanja učenici dožive sa instrumentima uživo ili slušajući visoko kvalitetne izvedbe. Prilikom odabira djela i slušanja, potrebno je da nastavnik pomno isplanira sve faze slušanja, počevši od početne motivacije, broja ponavljanja sa određenim kratkim zadacima i evaluiranja povratnih informacijama. Na samom početku obrazovanja fokus je na izražavanju osjećanja koja djela bude kod slušatelja, odnosno učenika, da bi se sa godinama podučavanja i postepenog proširivanja repertoara svakom djelu pristupalo analitički. Također, potrebno je obratiti pažnju na trajanje muzičkih primjera, te njihovu povezanost za različitim životnim kontekstima. Da bi se kod učenika razvio muzički ukus potrebno je upoznati učenika sa što više kvalitetnih djela različitih žanrova, perioda i stilova. Na taj način se kod učenika razvija preduvjet za estetsko i kritično doživljavanje i vrednovanje muzike.

2. Razvijanje kompetencije stvaralaštva i reprodukcije

Pjevanje - proces pjevanja se odvija u više etapa sa ciljem podsticanja muzičkog razvoja, širenja glasovnih mogućnosti, te njegovanja interesa za muziku. Temeljna metoda učenja je imitacija. U početku su to

jednoglase kratke dječije pjesmice. S vremenom se pažnja učenika fokusira na usklađenost teksta i melodije. Prva iskustva višeglasja se uvode postepeno, poželjno bi bilo uz instrumentalnu pratnju nastavnika, a ne uz korištenje matrice. Pri izvođenju, pažnju je potrebno obratiti na tačnu intonaciju, pravilno izvođenje kompozicije, te estetsko oblikovanje (pravilno disanje, fraziranje, tempo, dinamika, agogika). Pjesme se izvode po sluhu, bez uvjetovanja učenja teksta napamet. Repertoar, bez obzira na dob, treba da se bazira na bosanskohercegovačkoj tradicionalnoj muzici, te interkulturalnosti. Pjesme je poželjno izvoditi na različitim jezicima i narječjima (sa) uz odgovarajuću harmonizaciju.

Sviranje i improvizacija - u skladu sa mogućnostima i interesovanjima učenika, sviranje i improvizacija se može izvoditi na više načina. Pri sviranju ritmova, jednostavnih melodija, harmonijskih pratnji improvizacije koriste se u početku instrumenti tijela, improvizirani instrumenti i Orffov instrumentarij. Kako nastavni proces napreduje ka višim razredima, poželjno je, a opet u skladu sa mogućnostima, da se upotrebljavaju instrumenti poput gitare, klavira / sintisajzera, harmonike, blok flute, itd. U starijim razredima i gimnaziji upotrebljavaju se informatička sredstva kako bi se kreirali kratki aranžmani, uz upotrebu široke palete zvučnih efekata i zvučnih boja. Korištenjem digitalne tehnologije obogaćuje se nastavni proces kroz dostupnost različitim muzičkim sadržajima. Ujedno se podstiče socijalni dijalog između učenika, nastavnika i šire zajednice.

3. Razvijanje muzičke pismenosti

Na početku svog muzičkog obrazovanja učenici otkrivaju da se muzički jezik razlikuje od ostalih jezika. Svoje prve oblike razumijevanja muzičkog jezika definišu u prepoznavanju karktera djela koje slušaju ili izvode. Prilikom izvođenja prepoznavaju odnose poput viši-niži, dug-kratak ton, a samim tim i odnos između muzičkih djela. Važno je da se od početka koriste muzički terminologija, koja se s vremenom postepeno proširuje. U procesu muzičkog opismenjavanja doseže se viša razina muzičkih sposobnosti i iskustava koja omogućavaju učenicima da prepoznaju odnose u trajanju tonova i njihovoj visini, te odnose između durskog i molskog tonaliteta.

4. Razvijanje umjetničke kreativnosti i kritičkog mišljenja

Razvijanjem i kultiviranjem učeničke kreativnosti, te poticanjem muzičkog izražavanja uz integriranje estetskih vrijednosti razvija se kreativno-produktivna kompetencija, a ujedno se razvija i kritičko mišljenje kod učenika.

PK6 – Vrednovanje u predmetnom kurikulumu

Muzička/glazbena kultura – Vrednovanje i ocjenjivanje

Princip praćenja, vrednovanja i ocjenjivanja učeničkih postignuća je kompleksan proces koji zahtijeva permanentno praćenje postavljenih ciljeva učenja i poučavanja koji svoje polazište nalaze na odgojno-obrazovnim ishodima učenja. Temelji se na prikupljanju i analizi podataka o učenju, te aktivnostima učenika tokom cijelog odgojno-obrazovnog procesa. Podaci dobiveni ovim načinom praćenja imaju višestruku korist. Naime, objektivne kritike učenicima, u vidu opisnih povratnih informacija, zapravo su smjernice za dalji proces rada i prijedlozi za unapređivanje učenja. One moraju sadržavati motivacijsku, emotivnu, estetsku i intelektualnu komponentu. Na taj način učenici dobivaju mogućnost da o svom radu kritički promišljaju i vrednuju svoja postignuća. S druge strane, na osnovu podataka o vrednovanju, tj. povratnih informacija o individualnom i skupnom napretku učenika, nastavnik ima mogućnost da vrednuje svoj način poučavanja, te isti koriguje mijenjajući način poučavanja kako bi ono bilo što bolje i efikasnije.

U općoj praksi vrednovanja učeničkih postignuća, koriste se dvije vrste procjene:

Formativna procjena ima za cilj korekciju samog procesa učenja i poučavanja, a provodi se na način prikupljanja i vrednovanja prikupljenih podataka o učeničkim postignućima. Na taj način pomaže se učeniku da što bolje napreduje, jer nastavnik ima pravovremenu i jasnu povratnu informaciju o njegovom razvoju znanja, vještina i vrijednosti tokom jedne školske godine.

Sumativna procjena odnosi se na ocjenu učeničkog postignuća, a provodi se periodično, nakon izučavanja određene nastavne teme, oblasti, na kraju polugodišta ili jedne godine učenja i poučavanja.

Na osnovu ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda kod predmeta Muzička kultura princip praćenja, vrednovanja i ocjenjivanja učeničkih postignuća temelji se na:

1. Vrednovanju za učenje (formativno vrednovanje) - koje se odnosi se na kvalitativnu povratnu informaciju koja ima za cilj poboljšanje procesa učenja i poučavanja predmeta. Ovaj oblik vrednovanja pomaže u ostvarivanju boljih rezultata, kako kod učenika koji tim putem spoznaju koliko je efikasan način njihovog učenja, te razvijaju interes i traže način za poboljšanje svojih postignuća, tako i kod nastavnika koji procjenjuju uspješnost svojih nastavnih metoda, svog rada i planiranja. Vrednovanje za učenje se provodi praćenjem, posmatranjem i evidentiranjem učeničkog rada, kako individualnog, tako i rada u grupi, te analizom istog putem razgovora. Na ovaj način podstiče se saradnja između nastavnika, učenika i roditelja.

2. Vrednovanju kao učenju - koje je zasnovano na činjenici da učenici uče i samim procesom vrednovanja, kako svojih postignuća, tako i postignuća drugih učenika, zbog čega je neophodno sve učenike aktivno uključiti u ovaj proces. Pored vrednovanja ličnih postignuća, učenici će sa ciljem estetskog odgoja razvijati sposobnost vrednovanja slušanih muzičkih djela, izvedbi, izvođača i sl, a sve uz podršku nastavnika.

3. Vrednovanju naučenog (sumativno vrednovanje) - koje se provodi periodično, a svrha mu je procjena usvojenosti odgojno-obrazovnih ishoda nakon određenog perioda učenja i poučavanja. U praksi se sumativno vrednovanje prikazuje opisnim i brojčanim ocjenama. Vrednovanje naučenoga je, također, pokazatelj kvalitete obrazovnog sistema, te eventualno ukazuje na ono što treba promijeniti. Vrednovanje naučenoga, u sklopu planiranja svoga rada, priprema sam predmetni nastavnik, a rezultati mu služe kao smjernice za opis postignuća učenika, te orijentir za izradu kriterija vrednovanja.

Tehnike i indikatori kvalitete vrednovanja

Usmeno ispitivanje i ocjenjivanje - kroz pitanja putem kojih možemo provjeriti nivo znanja, kao i sposobnost njegove primjene, analize i evaluacije, te svakom učeniku dati konkretne povratne informacije. Ocjena izvođačkih sposobnosti i angažmana - analizom muzičkih vještina učenika, njegovih sposobnosti, znanja i angažmana u izvođenju muzike (pjevanje/sviranje/ples).

Procjena kreativnih sposobnosti - analizom novih načina upotrebe muzičkih vještina, sposobnosti i znanja u izvođenju, stvaranju i improvizaciji muzičkog sadržaja.

Ocjena pisanih radova - postavljanjem zadataka sa kratkim i dužim odgovorima ili zadataka sa povezivanjem/uređivanjem, pisanjem eseja i sl.

Procjena ličnih dnevnika i zapisa - analizom samostalno sastavljenih radova nastalih korištenjem stručnih tekstova i sl.

Rješavanje praktičnih problema - kroz test sa otvorenim knjigama, traženje informacija - rad s različitim resursima itd.

Procjena učeničkih samostalnih radova - analizom prezentacija, seminarskih radova, plakata, projektnog rada itd. (aranžmana, komponovanja, sviranja).

Mapa dostignuća (portfolio) - predstavlja zbirku učenikovih radova iz koje je moguće pratiti napredak, kao i dostignuti nivo znanja i vještina učenika.

Samoprocjena, uzajamna, međusobna ili grupna evaluacija - radi se prema unaprijed dogovorenim i objašnjenim kriterijima.

Elementi vrednovanja po oblastima predmeta Muzička kultura

Oblast: Slušanje i upoznavanje muzike

Slušanje muzike treba provoditi sa jasno zadanim ciljevima, a elementi vrednovanja se odnose na zapažanje, razlikovanje i analizu muzičko-izražajnih sredstava, kao što su: ritam, melodija, tempo, dinamika, izvođački sastav, oblik, raspoloženje i karakter.

Kroz slušno prepoznavanje muzičkih djela, kod učenika se vrednuje prepoznavanje naziva kompozicije i kompozitora, različitih muzičkih oblika i različitih muzičko-stilskih razdoblja, pravaca i žanrova, te obilježja tradicionalne, evropske i svjetske muzike. U gimnazijskom obrazovanju, akcenat se stavlja na upoznavanje razvoja muzičke umjetnosti kroz historiju.

Oblast: Stvaralaštvo i reprodukcija

Elementi vrednovanja ove oblasti odnose se na motivacijsko vrednovanje svakog napretka u razvoju vještina, znanja i primjene muzičke pismenosti.

Oblast: Razumijevanje muzike u kontekstu

Elementi vrednovanja učeničkih postignuća kod razumijevanja muzike u kontekstu su uključenost i motivisanost učenika u realizaciji i skupnih muzičkih aktivnosti, poznavanje različitih sadržaja bosanskohercegovačke i svjetske muzike, a lični doživljaj i angažman se iskazuje usmeno, pisano, pokretom ili likovnim radom.

Zaključivanje ocjena

Prilikom zaključivanja ocjena potrebno je voditi računa da omjer reprodukcije teorijskog znanja, stvaralaštva i reprodukcije, te realizacije i angažmana bude slijedeći:

I-III razreda osnovne škole 20%:60%:20%

IV-VI razreda osnovne škole 30%:40%:30%

VII-IX razreda osnovne škole 60%:20%:20%

Gimnazija 60%:20%:20%

Da bi nastavnik na kraju godine mogao na transparentan način, precizno i jasno, te nadasve objektivno obrazložiti ocjenu, potrebno je da tokom cijele nastavne godine vodi tačnu evidenciju o postignućima svakog učenika.

Profil i stručna sprema

Razredna nastava

Nastavnik/profesor razredne nastave ima visoku stručnu spremu i izvodi nastavu u I, II, III, i IV razredu, a nastavu može izvoditi zaključno s V razredom.

Nastavu u osnovnoj školi izvode osobe sa završenim VI ili VII stepenom stručne spreme, kao i osobe sa završenim I (prvim) ciklusom bolonjskog visokoobrazovnog procesa u trogodišnjem trajanju, sa najmanje ostvarenih 180 ECTS bodova odgovarajućeg (nastavničkog) smjera i stečenim zvanjem: nastavnik, odnosno profesor, odnosno bakalaureat/bachelor. (U osnovnoj školi radni odnos mogu zasnovati lica koja su završila prvi ciklus bolonjskog visokoobrazovnog procesa do kraja 2020/2021. školske godine. Ova lica su obavezna završiti II ciklus bolonjskog visokoobrazovnog procesa u roku od četiri godine od stupanja na snagu ovog zakona. U osnovnoj školi radni odnos mogu zasnovati i lica koja su stekla VI stepen stručne spreme po predbolonjskom sistemu studiranja. Ova lica su obavezna doškolorati se, u roku od tri godine, od dana donošenja programa doškoloravanja. – Član 16. dopune člana 121. Sl.novine br. 33/21)

Nastavu iz predmeta Muzička kultura u petom razredu devetogodišnje osnovne škole mogu izvoditi učitelji/nastavnici/profesori razredne nastave.

Muzička kultura u petom razredu devetogodišnje osnovne škole mogu izvoditi i nastavnici/profesori muzičke kulture odlukom direktora škole:

- Profesori Muzičke kulture i teoretsko-muzičkih predmeta (po starom),
- Nastavnički fakultet - nastavnik Muzičkog odgoja - VŠS - (po starom programu) Nastavnički fakultet - diplomirani Muzički pedagog - (po starom programu), Muzička akademija - profesori muzike sa završenom Muzičkom akademijom: - Teoretsko-pedagoški odsjek u četverogodišnjem trajanju, VII stepen (po starom sistemu); - Odsjek za muzičku teoriju i pedagogiju završen I ciklus studija najmanje u četverogodišnjem trajanju, 240 ECTS (po bolonji); - Odsjek za muzičku teoriju pedagogiju, završen I i II ciklus studija u petogodišnjem trajanju, 300 ECTS (po bolonji).

Osnovna škola

Nastavnik predmetne nastave ima visoku stručnu spremu i izvodi nastavu od VI do IX razreda a nastavu može izvoditi i u V razredu na osnovu odluke direktora. Određene predmete izvodi i u I, II, III, IV razredu u skladu s nastavnim planom i programom koji reguliše profil i stručnu spremu nastavnika za taj predmet.

Nastavu u osnovnoj školi izvode osobe sa završenim VI ili VII stepenom stručne spreme, kao i osobe sa završenim I (prvim) ciklusom bolonjskog visokoobrazovnog procesa u trogodišnjem trajanju, sa najmanje ostvarenih 180 ECTS bodova odgovarajućeg (nastavničkog) smjera i stečenim zvanjem: nastavnik, odnosno profesor, odnosno bakalaureat/bachelor.

(U osnovnoj školi radni odnos mogu zasnovati lica koja su završila prvi ciklus bolonjskog visokoobrazovnog procesa do kraja 2020/2021. školske godine. Ova lica su obavezna završiti II ciklus bolonjskog visokoobrazovnog procesa u roku od četiri godine od stupanja na snagu ovog zakona.

U osnovnoj školi radni odnos mogu zasnovati i lica koja su stekla VI stepen stručne spreme po predbolonjskom sistemu studiranja. Ova lica su obavezna doškolorati se, u roku od tri godine, od dana donošenja programa doškoloravanja. – Član 16. dopune člana 121. Sl.novine br. 33/21)

Nastavu predmeta Muzička/Glazbena kultura (V-IX) - Skupno muziciranje mogu izvoditi:

- profesori Muzičke kulture i teoretsko-muzičkih predmeta (po starom),

- Nastavnički fakultet - nastavnik Muzičkog odgoja – VŠŠ - (po starom programu) Nastavnički fakultet - diplomirani Muzički pedagog - (po starom programu) Muzička akademija - profesori muzike sa završenom Muzičkom akademijom -Teoretsko-pedagoški odsjek u četverogodišnjem trajanju, VII stepen (po starom sistemu), - Odsjek za muzičku teoriju i pedagogiju završen I ciklus studija najmanje u četverogodišnjem trajanju, 240 ECTS (po Bolonji), - Odsjek za muzičku teoriju pedagogiju, završen I i II ciklus studija u petogodišnjem trajanju, 300 ECTS (po Bolonji).

Srednja škola – gimnazija

Općeobrazovnu, stručno-teorijsku, praktičnu i nastavu u okviru laboratorijskog rada, u srednjoj školi izvode lica:

1. Sa završenim najmanje VII stepenom stručne spreme, sa zvanjem profesora, ili završenim drugim fakultetom i položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičnom grupom predmeta,
2. Sa završenim II, odnosno III ciklusom bolonjskog visokoobrazovnog procesa na nastavničkom fakultetu ili drugom fakultetu i položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičnom grupom predmeta,

- Muzička akademija, Profesor teoretskih muzičkih predmeta – VII stepen (po starom sistemu) ili druge visokoškolske umjetničke muzičke institucije sa odgovarajućim odsjecima,

- Muzička akademija, Odsjek za muzičku teoriju i pedagogiju,

- Magistar muzičke teorije i pedagogije, 300 – ECT (po Bolonjskom procesu),

- Profesori Muzičke kulture i teoretsko-muzičkih predmeta (po starom).

Srednja škola za stručno obrazovanje i obuku – tehničke škole

Općeobrazovnu, stručno-teorijsku, praktičnu i nastavu u okviru laboratorijskog rada, u srednjoj školi izvode lica:

1. Sa završenim najmanje VII stepenom stručne spreme, sa zvanjem profesora, ili završenim drugim fakultetom i položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičnom grupom predmeta,
2. Sa završenim II, odnosno III ciklusom bolonjskog visokoobrazovnog procesa na nastavničkom fakultetu ili drugom fakultetu i položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičnom grupom predmeta,

- Muzička akademija, Profesor teoretskih muzičkih predmeta – VII stepen (po starom sistemu) ili druge visokoškolske umjetničke muzičke institucije sa odgovarajućim odsjecima

- Muzička akademija, Odsjek za muzičku teoriju i pedagogiju

- Magistar muzičke teorije i pedagogije, 300 – ECT (po Bolonjskom procesu)

- Doktor nauka

- Profesori Muzičke kulture i teoretsko-muzičkih predmeta (po starom)

Srednja škola za stručno obrazovanje i obuku – stručne škole

Općeobrazovnu, stručno-teorijsku, praktičnu i nastavu u okviru laboratorijskog rada, u srednjoj školi izvode lica:

1. Sa završenim najmanje VII stepenom stručne spreme, sa zvanjem profesora, ili završenim drugim fakultetom i položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičnom grupom predmeta,
2. Sa završenim II, odnosno III ciklusom bolonjskog visokoobrazovnog procesa na nastavničkom fakultetu ili drugom fakultetu i položenom pedagoško-psihološkom i metodičko-didaktičnom grupom predmeta,

- završena Akademiju likovnih umjetnosti – nastavnički smjer,

- završen neki drugi smjer na Akademiji likovnih umjetnosti, ukoliko su položili psihološko-pedagošku grupu predmeta.